

Наръчник за оперативно прилагане

Критерии и индикатори за устойчиво управление на горите

PEFC BG ST 1002-1:

Българска система за сертифициране на горите

Критерии и индикатори за устойчиво управление на горите в България НАРЪЧНИК ЗА ОПЕРАТИВНО ПОЛЗВАНЕ



Council for SFM and Certification in Bulgaria / PEFC Bulgaria

132 blv. Kliment Ohridski, Sofia

Tel: +359 2 931 17 74, Fax: +359 2 986 67 81

E-mail: pefc.bg@gmail.com, Web: www.pefc.bg

Съобщение за авторски права

© PEFC България 2017

Този документ на PEFC България е защитено с авторски права. Документът е свободно достъпен от уеб сайта на PEFC България или при поискване.

Нито една част от документа, обхванат от авторското право, не може да бъде променена или изменена. Тя не трябва да се възпроизвежда или копира под каквато и да е форма или по никакъв начин за търговски цели без разрешение на PEFC България.

Единствената официална версия на документа е българският. В случай на съмнение българската версия е решаваща.

Наименование на документа: Българска система за сертифициране на горите –
Наръчник: Критерии и индикатори за УУГ

Наименование на документа: PEFC BG 1002-1:2017

Одобен от: Съвет за устойчиво управление и сертификация на горите
в България, Дата: **26.01.2019**

Публикувано на: **26.06.2019**

Влизане в сила: **26.06.2019**

Съдържание

Предговор	2
Въведение	2
1. ПРЕДМЕТ	3
2. НОРМАТИВНИ РЕФЕРЕНЦИИ.....	4
3. УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ В ГОРИТЕ	4
4. СЪБИРАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ДАННИ И ТЕХНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ.....	5
5. ПРОЦЕС НА СЕРТИФИЦИРАНЕ	5
6. СТРУКТУРА НА СТАНДАРТА ЗА СЕРТИФИЦИРАНЕ	5
7. ОБЯСНЕНИЯ ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА СТАНДАРТА	7
8. РЕЧНИК НА ОПРЕДЕЛЕНИЯТА, ТЕРМИНИТЕ И СЪКРАЩЕНИЯТА	11
НАРЪЧНИК С БЪЛГАРСКИТЕ КРИТЕРИИ ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИ НА ОПЕРАТИВНО НИВО	12
Анекс – 1: Списък на приложимата по критерии нормативна база	45
Анекс – 2: Списък на използвани съкращения / Аббревиатури	48
Анекс – 3: Използвани термини и определения	53

Предговор

Текстът на документа "Критерии и индикатори за устойчива гора" в рамките на българската схема за сертифициране на горите е изготвен от PEFC България в сътрудничество с основните заинтересовани страни в управлението на горите и е подложен на официално гласуване от ОС на Съвета за устойчиво управление и сертификация на горите в България (СУУСГБ / PEFC България) и одобрена като BG 1002-1 на 28.01.2019 г.

PEFC България е национален управляващ орган на българската система от стандарти за сертифициране на управлението на горите (УУГ) и на Верига за проследимост на горските продукти (CoC). Нейните членове представляват основни заинтересовани лица в областта на горското стопанство.

Въведение

Оценката на устойчивото управление на горите в PEFC се основава на критериите, индикаторите и насоките на оперативното ниво, съставени по време на министерските конференции в Хелзинки'1993, Лисабон'1998, Виена'2004, на следващите експертни срещи и националната Стратегия за развитие на горския сектор на Република България от [2013 г.](#)

Тези критерии са разделени на шест раздела. Насоките за оперативното ниво се цитират, за да илюстрират взаимовръзката по отношение на показателите и да структурират списъка с показатели.

1. ПРЕДМЕТ

Този документ уточнява метода за оценка на състоянието на управлението на горите и на самата система за управление на горите, метода за формиране на показатели за определени критерии, определя източниците на данни и информация за определяне на индикаторите и създава рамка за тяхното тълкуване и определяне на съответствието с Критериите във връзка със сертифицирането.

Целите на документа „Критерии и индикатори за устойчиво управление на горите“ са следните:

- а) уточняване на основните изисквания за системата за управление на горите, водещи до гарантиране на всички екологични, икономически и социални функции на гората, вкл. към управителите, собствениците и операторите в сертифициращата се горска зона, които имат измеримо въздействие върху постигането на съответствие с изискванията;
- б) създаване на основа, позволяваща да се уточняват, обединяват и хармонизират дейностите на независим орган за сертифициране при оценката на състоянието на управлението на горите, да се определи предметът и обхватът на одита и да се определи съответствието или несъответствието на условието на заявителя с изискванията на Индивидуалната и групова сертификация;
- в) създаване на база за кандидатстване на индивидуални собственици за регионално / групово сертифициране, формиране на тяхната декларация за регионално / групово сертифициране и ангажимент във връзка с управлението на горите, който служи като основа за потвърждаване на тяхното участие или изключване от Регионалната / групово сертификация.

Критериите и индикаторите за сертифициране са разработени на национално ниво за целите на сертифицирането на устойчивото стопанисване на горите на територията на Република България.

Критериите и индикаторите за сертифициране се подготвят и одобряват на принципа на консенсус, прозрачност и участие на основните заинтересовани страни в управлението на горите (екологични, икономически и социални), и тяхното съдържание подлежи на периодично преразглеждане и актуализиране.

Критериите и индикаторите за сертифициране са изготвени по отношение на 41 количествени и описателни показатели и Паневропейските насоки за устойчиво стопанисване на горите на оперативното ниво (Приложение 1 и 2 към Резолюция L2 от Третата министерска конференция за опазване на горите в Европа, Лисабон, 1998, Виена 2004).

Критериите и показателите се основават на:

- а) Заключение на Конференцията на ООН за околната среда и развитието (Рио де Жанейро, 1992 г.);
- б) Резолюции на министерските конференции за опазване на горите в Европа (Хелзинки 1993, Лисабон 1998, Виена 2004);
- в) Принципи на държавната политика в областта на горите от (НСРГСБ'2012 г.), както е изменена;
- г) Специализираните закони, с техните изменения, като например: Закон за горите, 2011 г.; Закон за лова и опазване на дивеча, 2000 г.; Закон за защитените територии 1998; Закон за опазване на околната среда, 2002 г.; Закон за биологичното разнообразие, 2002 г.; Закон за лечебните растения, 2000; Закон за водите, 2000 г.

.; Закон за устройство на територията, 2008 г. и т.н. (вж. Списъка с дефиниции и съкращенията);

- д) Основни конвенции на Международната организация на труда (МОТ) № 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 и 155.

2. НОРМАТИВНИ РЕФЕРЕНЦИИ

Съставни части на този документа (в текстовете му до края, вкл. Приложения) са разпоредбите на цитираните в него документи и стандарти. Този документ и гореспоменатите документи бяха изготвени едновременно и бяха представени едновременно за одобрение от Съвета на PEFC. Всички документи и стандарти са предмет на ревизии, а участниците в споразумения, базирани на този документ, трябва да използват последното издание на следните стандарти:

PEFC BG 0001:2017	Описание на системата за Българска горска сертификация
PEFC BG ST 1002:2017	Стандарт за устойчиво управление на горите в България
PEFC BG ST 1003:2017	Групова сертификация за устойчиво управление на горите в България - Изисквания
PEFC BG ST 1004: 2017	Процедури за сертифициране и акредитация за управление на гори

3. УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ В ГОРИТЕ

Устойчивото управление на горите се определя от Резолюция В1, приета по време на Втората министерска конференция за защита на горите в Европа (Хелзинки, 1993), се дефинира като *"управление и използване на горите и горската земя по такъв начин и степен, която запазва тяхното биологично разнообразие, производствен потенциал, жизнена и възобновителна способност да изпълняват съответните екологични, икономически и социални функции на местно, национално и световно ниво, както в момента, така и в бъдеще, без да навредят на други екосистеми"*.

Основните принципи на устойчивото управление на горите, съгласно Паневропейското ръководство за оперативно ниво - PEOLG, са както следва:

- 1) Поддържане и подходящо подобряване на горските ресурси и техния принос към глобалните въглеродни цикли.
- 2) Поддържане на здравето и жизнеността на горските екосистеми.
- 3) Поддържане и насърчаване на продуктивните функции на горите.
- 4) Поддържане, опазване и подходящо подобряване на биологичното разнообразие в горските екосистеми.
- 5) Поддържане и подходящо подобряване на защитните функции на горите (по-специално функции за опазване на почвата и опазване на водите);
- 6) Поддържане на други социално-икономически функции на горите.

4. СЪБИРАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ДАННИ И ТЕХНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ

За оценка на съответствието на системата за управление на горите с критериите за устойчиво управление, и за изпълнение на условията за сертификация се използва съществуваща информация, характеризираща състоянието на горите и системата за управление на горите, с цел свеждане до минимум на разходите, свързани със сертифицирането (особено информация на МЗХ, МОСВ, Изпълнителната агенция по горите и нейните структури, получени във връзка с тяхната дейност, както и от, РИОСВ данни от Дирекция „НСЗП“, МОСВ за защитените територии и тяхното състояние, информация на РИОКОС за състоянието на горите, информация за мониторинг на замърсяването на въздуха или здравословно състояние на Гори, данни от ЛЗС и т.н.).

5. ПРОЦЕС НА СЕРТИФИЦИРАНЕ

Ключовите стъпки на процеса на сертифициране са дадени в Таблица 1. Главната стъпка е одитът, който се извършва от екипа по сертификация. Квалификацията на членовете на екипа трябва да бъде достатъчна, за да се гарантира, че те са в състояние да оценят съответствието с изискванията на стандарта. Проверката се извършва, като се събират обективни доказателства за управление на горите и за съответствие с изискванията на всяко изискване на стандарта. За проверка на съответствието със стандарта, следва да се използват следните основни средства:

- 1) Проверка на различни документи,
- 2) Теренни наблюдения,
- 3) Дискусии със собствениците на гори, управителите и служителите им, потребителите и служителите им, както и всички други заинтересовани страни (местни общности, неправителствени организации или други групи).

Таблица 1. Ключови стъпки на сертифицирането.

No.	Стъпка	Кратко описание на стъпката
1.	Заявление	Сертифициращият орган получава писмено заявление за сертифициране. Подготвя се споразумение относно разходите за сертифициране. Договорът за сертифициране е подписан.
2.	Одит	Сертифициращият орган извършва одит на управлението и ползването на ресурси от горите съобразно стандарта за сертифициране на PEFC България.
3.	Издаване на сертификат	Ако оценката е положителна, трябва да бъде издаден сертификат.
4.	Мониторинг	Сертифициращият орган извършва мониторинг на управлението и ползванията от горите, като отбелязва, че управлението и използването на сертифицирана гора ще бъде в съответствие с установения стандарт. Сертифициращият орган проверява дали евентуалните недостатъци, забелязани по време на одита, ще бъдат отстранени в определения срок.

Годишен мониторинг се извършва в сертифицирани гори, като след 5 години всяка сертифицирана УГСЕ, трябва да бъде подложена на повторно сертифициране.

6. СТРУКТУРА НА СТАНДАРТА ЗА СЕРТИФИЦИРАНЕ

Изискване за PEFC България - управлението на горите трябва да отговаря на съответни изисквания и одиторите ще проверят дали всяко от тях е изпълнено.

Средства за проверка - видовете обективни доказателства, като документи, действия или дискусии, одиторът трябва да вземе предвид, за да провери дали това изискване е изпълнено. Проверяващите не са изключителни и не могат винаги да са изчерпателни - одиторите няма да се нуждаят винаги от всички предложени и възможни материали и могат да потърсят проверка по други начини.

Вид индикатор - задължителен или препоръчителен индикатор.

Резултати от оценката - това е указание за одитора, което му позволява да използва система за количествена и обективна оценка.

Таблица №2 Структура на Българската PEFC сертификационна система

No.	Chapter	Number of Criteria	Number of indicators
I	Поддържане на капацитета на горските ресурси и на техния принос към глобалния цикъл на въглерода.	1.1. Актуална инвентаризация и Горскостопански план /програма за устойчиво стопанисване	3
		1.2. Площ на горската територия	2
		1.3. Дървесен запас	4
		1.4. Възобновяване на горските ресурси	2
		1.5. Запас на въглерода	2
II.	Поддържане на жизнеността, здравословното състояние и защитните функции на горските екосистеми.	2.1. Вредни емисии	1
		2.2. Почвено плодородие и качество на водните ресурси	5
		2.3. Почвоподобрители	1
		2.4. Поддържане и подходящо увеличаване на защитните функции на горите	2
		2.5. Здравословно състояние на гората	3
		2.6. Химикали	4
		2.7. Отпадъци и боклуци	2
		2.8. Обезлистване	1
		2.9. Намалено въздействие от сечите	3
III.	Поддържане и насърчаване на продуктивните функции на горите	3.1. Производствен капацитет	3
		3.2. Обла дървесина	3
		3.3. Недървесни горски продукти, лов и риболов	2
		3.4. Инфраструктура	2
IV	Поддържане, опазване и възможно подобряване на биологичното разнообразие на горските екосистеми	4.1. Видово разнообразие	3
		4.2. Възобновяване и залесяване (естествено възобновяване)	3
		4.3. Възобновяване и залесяване (залесяване и интродукция)	2
		4.4. Мъртва дървесина	1
		4.5. Екосистеми (горски репродуктивни м-ли, ГМО)	3
		4.6. Екосистеми (горски биотопи)	3

		4.7. Екосистеми (застрашени горски видове)	3
		4.8. Трансформация / Сукцесия	1
V	Приложимо международно, национално и местно законодателство и управление на горите.	5.1. УГСЕ отговаря на приложимите правни и други изисквания от българското и транспонираното европейско законодателство	4
		5.2. Изисквания към горския управител за ангажираност към критериите и индикаторите за устойчиво управление на горите по системата PEFC	2
		5.3. Незаконни дейности, Превенция	2
		5.4. Знания и опит	3
VI	Поддържане на социално-икономическите условия и функции на горите.	6.1. Права на собственост и ползване	3
		6.2. Насърчаване развитието на селските райони	2
		6.3. Публичност, Ефективна комуникация	1
		6.4. Решаване на спорове и жалби	1
		6.5. Икономически функции и значение на горите	3
		6.6. Здравни и рекреационни функции и значение на горите.	3
		6.7. Обекти с културно и историческо значение	2
		6.8. Здраве и безопасност	4
		6.9. Условия за наемане на работна сила (изискване към работодателя)	1
		6.10. Условия за наемане на работна сила (права на работниците и служителите)	1
		6.11. Наука и иновации в горското стопанство	1
Общо:		бр. Критерии - 41	97

7. ОБЯСНЕНИЯ ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА СТАНДАРТА, В ЧАСТНОСТ НА НАРЪЧНИКА ЗА ОПЕРАТИВНО ПОЛЗВАНЕ

1. Управлението на горите трябва да се извършва в съответствие с изискванията, определени в стандарта за сертифициране. Сертификационният стандарт се състои от 6 глави. Одиторите оценяват изпълнението на всяко изискване в мерки (0-1-2). Максималният брой точки е 194, вкл. от 5 (пет) броя препоръчителни индикатора (10 точки). За да получи сертификат за първи път, сертифицираната гора трябва да събере най-малко 75% от възможната сума от задължителните критерии на сертификационния стандарт, или общо 138 точки (75% от 184). Изпълнението на препоръчителните индикатори се отчита отделно и не може да компенсира неизпълнение на задължителните. Само изпълнението и на 5-те препоръчителни индикатора може да „неутрализира“ неизпълнението на един от задължителните. Задължителните изисквания, които не са изпълнени (марка 0) или са частично изпълнени (марка 1), трябва да бъдат въведени в рамките на сертифицираната гора по време, определено от екипа по сертификация (в своите отчети, одиторите налагат специфични условия, които трябва да се изпълнят). В случай, че констатираните несъответствия не са отстранени, съгласно препоръките от Доклада, сертифициращия орган замразява действието на

сертификата, до отстраняването им. По време на ежегодния мониторинг, сертифициращия екип ще провери дали са изпълнени условията, изложени в неговия доклад. Срокът на валидност на издаденото удостоверение не е по-дълъг от 5 години. Собствениците на гори, управителите или потребителите, които биха искали да подновят валидността на сертификата, ще трябва да гарантират, че до този момент техните гори отговарят на всички задължителни изисквания на стандарта за сертифициране, по начина определен в Наръчника за оперативно прилагане PEFC BG 1002-1.

2. В случай на групово и регионално сертифициране на УГСЕ, които са по-големи от 1000 хектара, трябва да се извършва одит само на представителната извадка, т.е. на част от гората, която е сертифицирана. По време на работа на терен се посещават известен брой обекти. Този брой зависи от площта на гората, която е сертифицирана, степента на експлоатация на горите, броя на защитените обекти и територии. Всички места, които трябва да бъдат посетени, могат да бъдат групирани в 6 основни категории: сечи, извършени преди сертифицирането, горскостопански операции и дърводобив, които протичат по време на одита, работи по повторно залесяване преди сертифициране или одита, увредени горски територии (пожари и други абиотични, болести и вредители, паша и повреди от копитни (домашни) животни, защитени и други важни обекти. Броят на посетените обекти трябва да бъде обобщен в Таблица 3. Ако в УГСЕ, която се сертифицира липсват обекти от определен тип, в клетката "брой посещения" в таблицата трябва да бъде написана думата "ЛИПСВА". Във всички останали случаи броят на обектите от даден тип трябва да бъде записан.

Таблица 3. Обекти, които трябва да бъдат посетени по време на сертифицирането, и брой посещения.

№.	Видове обекти	Брой визити
1.	Изпълнявани сечи преди сертификацията/одита:	-
1.1.	Голи сечи	
1.2.	Окончателни фази на възобновителни сечи	
1.3.	Други фази на възобновителни сечи	
1.4.	Отгледни сечи с материален добив (1)	
1.5.	Отгледни сечи с материален добив (2)	
1.6.	Санитарни/принудителни и технически сечи	
1.7.	Отгледни сечи без материален добив	
2.	Продължаващи горскостопански /дърводобивни операции по време на одит (сеч, извоз, подвоз на дървен материал, почвоподготовка за залесяване)	
3.	Залесяване извършено преди сертифицирането:	-
3.1.	Залесени райони след гола сеч, възобновени участъци след възобновителна сеч	
3.2.	На голо /след окончателна сеч площи, оставени за естествено възобновяване	
3.3.	Подпомагане на възобновяването – изсичане на храсти и подлес от малоценни видове; разрохкване и др.	
4.	Повредени горски територии (обгоряла /след пожар гора, от болести и вредители, от дивеч)	
5.	Защитени обекти / Гори с висока консервац. ст-ст:	-
5.1.	Защитени територии	
5.2.	NATURA 2000 обекти /хабитати	
5.3.	Ключови горски местообитания	

5.4.	Защитени местности (природни и културно-историческо наследство и др. важни обекти)	
5.5.	Крайречни/брегови зони около реки и водни басейни	
5.6.	Локалитети на видове по NATURA 2000 – Защитени и застрашени видове – класифициране и картиране	
6.	Други важни обекти:	-
6.1.	Временни/постоянни складове за дървесина	
6.2.	Противопожарни ивици и прегради	
6.3.	Дворове и места за съхранение на химикали	
6.4.	Горски автомобилни пътища	
		Общо:
При теренните наблюдения се посещават насаждения с доминиращи дървесни видове: дъб, бук, бор, смърч, други широколистни, други иглолистни.		

Забележка: Някои от посочените дейности и обекти, по усмотрение на одитора, могат да се проверят и документално (когато е приложимо), и/или с дискусия с участници и/или други заинтересувани лица.

3. При извършване на групово сертифициране в УГСЕ, които са по-малки от 100 хектара, трябва да се извърши одит, като се използва методът на предварителен подбор. Само част от УГСЕ, принадлежащи на всеки собственик или ползвател на гори, участващи в груповото сертифициране, трябва да бъдат предварително избрани за първоначален /първичен одит (от 2 до 10 УГСЕ, вж. таблица 4). Предварителният подбор на УГСЕ трябва да се извършва по произволен начин, но преди вземането на проби от тях, те трябва да бъдат групирани в зависимост от видовете господстващи горски насаждения. От така групирани УГСЕ (напр.: с преобладаващи издънкови за превръщане гори /насаждения, с широколистни високостъблени, иглолистни естествени, тополови, и т.н.), на случаен принцип се избират онези УГСЕ, които ще бъдат подложени на одит, при спазване на следните правила:
 - a) За одита се подбират с предимство насаждения от семенен естествен произход с доминиращи видове, като дъб и бук или други широколистни, естествени иглолистни насаждения, издънкови за превръщане в семенни, други нископродуктивни гори и не залесени горски земи. В случай, че има няколко УГСЕ от такъв тип, първоначалният одит трябва да бъде направен в най-голямото.
 - b) За първоначален одит се избират УГСЕ, чийто размер е по-голям от 1 хектар (ако е възможно). Това изискване не се прилага в случаите, когато УГСЕ с размер по-малък от 1 ha, се намира в защитената територия/зона.
 - c) Ако след групирането на УГСЕ по преобладаващи видове гори/ броят на тези групи е по-голям от броя на ГС, които трябва да бъдат одитирани през тази година, трябва да се предприеме следната процедура. Първоначално изискваният брой групи произволно се преселектира и след това необходимия брой ГС произволно се преизбират в рамките на всяка новоселектирана група

Таблица 4. Зависимост между броя на УГСЕ, принадлежащи на един собственик, и броя на стопанства, подлежащи на одит.

Брой УГСЕ, принадлежащи на един собственик	Брой УГСЕ, подлежащи на одит през първата година	Брой на УГСЕ, подлежащи на одит през 2-та и 5-та година
2-5	2	1
6-10	3	2
11-15	4	2
16-20	5	3
21-30	6	3
31-40	7	4
41-60	8	4
61-80	9	5
81-100	10	5

4. При извършване на годишни одити (през втората до петата година от срока на валидност на сертификата) трябва да бъдат избрани УГСЕ, които не са инспектирани (одитирани) през предходните години, и в тях да се провери как са изпълнени назначените корекции, определени от одиторите по време на предходните инспекции.
5. При извършване на групово сертифициране в УГСЕ, които са по-малки от 1000 хектара, но по-големи от 100 хектара, по преценка на одиторите, може да бъде изследвано /проверено или цялото УГСЕ, или само представителна част от територията му. В последния случай се посещават специфични обекти, както е описано по-горе в методологията за одит на УГСЕ, които са по-големи от 1000 ха. (т.7.2).
6. В случай на групово и регионално сертифициране, одиторите трябва да проверят набор от документи, които трябва да бъдат разгледани в съответствие с изискванията на стандарта за сертифициране и които трябва да бъдат представени от не по-малко от 50% от собствениците, управителите или ползвателите, които участват в процеса на сертифициране. При извършване на теренна работа в случай на сертифициране на група трябва да бъдат посетени само УГСЕ, принадлежащи на членове на дадената група. Когато се извършват полеви работи, в случаите на регионално сертифициране, трябва да бъдат посетени ГС управлявани или използвани от собствениците на гори, от управители или ползвателите, които участват в сертифицирането, но също и ГС управлявани или използвани от собственици на гори, от управители или ползватели, които не участват в сертифицирането

8. РЕЧНИК НА ОПРЕДЕЛЕНИЯТА, ТЕРМИНИТЕ И СЪКРАЩЕНИЯТА

За целите на този документ съкращенията на ключовите термини са изброени в Приложение 2, както и използваната терминология и определения са дадени в Приложение 3, тук в края на това ръководство, се прилагат.

Анекс – 1: Списък на приложимата по критерии нормативна база

Анекс – 2: Списък на използвани съкращения / Абревиатури

Анекс – 3: Използвани термини и определения

Забележка: За евентуално липсващи в анексите определения, термини и съкращения, да се ползват онези определения и термини, които се дават в съответния раздел на съотносимите нормативни документи действащи в България, в тяхната актуална версия.

Критерии и Индикатори за Устойчиво управление на горите в България

НАРЪЧНИК С БЪЛГАРСКИТЕ КРИТЕРИИ ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИ НА ОПЕРАТИВНО НИВО

Окончателен вариант на Колегиума за горска сертификация към Сдружение „СУУСГБ“ (приет на 21.08.2017 г.)

(Одобрен от Общото събрание на „СУУСГБ“ на 15.09.2017 г.)

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
Критерий: 1. Поддържане капацитета на горските ресурси и на техния принос към глобалния цикъл на въглерода.			
1.1. Актуална инвентаризация и горскостопански план /програма за устойчиво стопанисване на горите			
Пълнен текст на критерия: Управлението на горската територия се основава на актуална горска инвентаризация и горскостопански план или програма (ГСПл/Пр) и картиране на горската площ и на ресурсите, изработени съгласно действащата нормативна база. В ГСПл/Пр се съдържат обективните критерии за управление на горите в средносрочен план (10 години максимум), целите за управление (социални, икономически и екологични). В областният план за развитие на горските територии (ОПРГТ) обществените интереси са взети под внимание в процеса на планиране. Контролните аспекти могат да се вземат предвид при мониторинга на стандарта.			
Обективен критерий: Трябва да има актуална и подходяща за мащаба и интензивността на дейностите инвентаризация и Горскостопански план /програма за управление на горите / програма и картен материал, изготвени и одобрени в съответствие изискванията на приложимата нормативна база. За ГСПл трябва да има направена <u>оценка на въздействието/съвместимост/ от планираните дейности, съобразно изискванията на нормативната уредба.</u>			
1.1.1 Отразени ли са основните рамкови постановки и изисквания на ОПРГТ, на други действащи планове и разработки (териториално устройство, околна среда и др.приложими) в горската инвентаризация и в ГСПл/Пр, и дали същите се актуализират периодически (10 години)? Проверката трябва да установи и участието на заинтересуваните лица (ЗЛ) в процеса на изработката и приемането на ОПРГТ и ГСПл, в т.ч. дали и доколко техни целесъобразни становища са намерили отражение в ГСПл. Частично е изпълнението, когато се установи, че важни ЗЛ не са били канени и поради това не са участвали в процедурите по разработването и приемането на ГСПл, независимо, че това е направено на ниво ОПРГТ.	Документална проверка: инвентаризация на горите, информация на собственика (ИАГ, РДГ - ОПРГТ, упълномощения управител), ГСПл/Пр, авторски надзор, Писма и Покани до заинтересуваните страни, Заповеди за приемателни комисии, Протоколи от съвещания, Сигнали, жалби, особени мнения от заинтересувани лица относно процеса на разработване и приемане на плановете.	Задължителен	Да - 2; Ч - 1; Не - 0
1.1.2. Има ли УГСЕ извършена актуална горска инвентаризация, картен материал (макс. от 10 г.) и валиден ГСПл/Пр, изработени съгласно изискванията на нормативната уредба.	Документална проверка: информация на собственика (ИАГ, РДГ - ОПРГТ) – упълномощения управител на УГСЕ, ГИ, ГСПл/Пр, авторски надзор, протоколи от обществени обсъждания и др.	Задължителен	Да – 2, вкл. за имоти <2 ха, които до момента на сертифициране не са имали ГСПр; Не - 0

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>1.1.3. Дали мониторингът на горските ресурси и оценката на тяхното управление, на база предвижданията на ОПРГТ и на ГСПл/Пр на УГСЕ се извършват периодично, а резултатите са взети под внимание в процеса на планиране и управление?</p> <p>Мониторингът се извършва на годишна база (на основание констатациите по съответствие с изискванията на стандарта /настоящия наръчник/), на 5- и 10-годишна база на основание НИПГТ с надзор на изпълнението на ГСПл на държавните и общинските ГТ</p> <p>Дали със/чрез мониторинга УГСЕ извършва периодически подходяща оценка на социалното, екологичното и икономическото въздействие на операциите по управление на горите. Оценката се извършва на база документацията в Колона-2 и теренна проверка (когато е необходимо), като допълнителен раздел в три части на Мониторинга</p>	<p>Документална проверка: ГСПл – Раздел „Досегашно стопанисване“, Доклад/отчет от комплексни проверки на РДГ; Надзор, отчети, статии, доклади на РДГ, ИАГ, ДП, протоколи от обществени обсъждания; Публикации в местната преса и кореспонденции, които касаят въздействието на горските операции върху социалното, екологичното и икономическо развитие в региона; РИОСВ – оценка на въздействието /за съвместимост/, на дейността - операциите при управлението на горите от екологична гл.т. Проверка на терена.</p> <p>За имотите с ГСПр, се изисква информация от собственика за извършените мероприятия (Протоколи за освидетелстване на сечища и др.мероприятия)</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2, вкл. за имоти <2 ха, които до момента на сертифициране не са имали ГСПр; Не – 0</p>
<p>1.2. Площ на горската територия</p>			
<p>Пълнен текст на критерия: Всички горски територии са класифицирани и ефективно използвани. Управлението им гарантира поддържането на тяхната настояща площ или постепенното им увеличаване, чрез залесяване на негорски територии, съгласно българското и европейско законодателство.</p>			
<p>Обективен критерий: Залесената горска площ се запазва и/или постепенно се увеличава</p>			
<p>1.2.1. Има ли промяна на залесената площ на УГСЕ? (ха, ха/год, на 5 и 10 години) Не се взимат под внимание административни промени в границите на УГСЕ.</p>	<p>Документална проверка: отчетни форми на ГФ - ежегодно ГФ-1, инвентаризация на горите, информация на собственика /управляващия. ГИ, ГСПл/Пр</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - в положителна посока или Не - 2; Да - в посока на намаление - 0.</p>
<p>1.2.2. Има ли промяна в разпределението на горите по видове/групи гори и по производителност (бонитет) в сравнение с предходния период (ха,%, за 5 и 10 години) Възприема се за изпълнен индикатора, ако с горската инвентаризация (ГИ) е направено разпределение на горите по видове/групи гори и по производителност (бонитет). Сравнението показва подобрене на производителността (по-висок среден бонитет).</p> <p>Частично е изпълнението, когато такива разпределения са направени само по някои от показателите или производителността е по-ниска в сравнение на предходната ГИ.</p>	<p>Документална проверка:, информация на собственика /управляващия. ГИ.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2,вкл. за имоти <2 ха, които до момента на сертифициране не са имали ГСПр или тя обхваща само едно насаждение; Ч-1; Не – 0</p>
<p>1.3. Дървесен запас</p>			
<p>Пълнен текст на критерия: Управлението на ГСЕ гарантира запазването на количеството и качеството на горските ресурси в средносрочен и в дългосрочен план, чрез поддържане на баланс между тяхната експлоатация и растеж. Като цяло се работи за оптимизиране на запасите и възрастовата структура чрез представителство във всички възрастови групи/класове.</p>			
<p>Обективен критерий: Управлението на ГСЕ осигурява поддържането на оптимални и устойчиви запаси и структури на горите.</p>			

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>1.3.1. Общият запас на гората класифициран ли е по видове/групи гори, възрастови групи и по дървесни видове, и така класифициран дали в средносрочен план (5 и/или 10 год) се изменя в целевата насока на развитие? Изменението в целевата насока на развитие се обосновава с ОПРГТ. (плътни м3, плътни м3/ха) Частично е изпълнението, при класификация само по единия от изброените показатели или е налице само класифициране по тези показатели, но няма изготвен анализ.</p>	<p>Документална проверка: инвентаризация, ОПРГТ, ГСПл/Пр, ОГФ</p>	<p>Задължителен ако е приложимо</p>	<p>Да - 2, вкл. за имоти <2 ха, които до момента на сертифициране не са имали ГСПр или тя обхваща само едно насаждение; Ч-1, Не - 0.</p>
<p>1.3.2. Средногодишният размер на ползването от всички сечи за последните 5 години по-малък ли е от изчисления среден годишен прираст на гората по действащия ГСПл? За годишния одит се сравнява ползването от последната година дали е по-малко до равно на средногодишното по план. (м3/год, %) Частично е изпълнението, когато за годишния одит средното годишно ползване от последните 2 години е по-голямо от средното годишно за 10 години по ГСПл, или при усвояване необичайно големи количества при природни бедствия и каламитети.</p>	<p>Документална проверка: ГСПл/Пр, ОГФ-5, доклади от надзор.</p>	<p>Задължителен ако е приложимо</p>	<p>Да - 2, Ч-1, Не - 0.</p>
<p>1.3.3. Запазено ли е съотношението на проведените отгледни/възобновителни сечи в %, спрямо планирано с ГСПл за за последните 5 години? Допуска се завишаване на дела на отгледните сечи. (годишно, 5 год, 10 год) Частично е изпълнението, когато съотношението не е спазено за последната година.</p>	<p>Документална проверка: ГСПл/Пр, ОГФ (З-ГФ), доклади от надзора, регистър на сечите, друга информация на собственика</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да, вкл. за УГСЕ < 2 ха, вкл. за УГСЕ, които нямат ГСПл/Пр и не са извършвали дейности до момента на одита - 2, Ч - 1; Не – ясна / трайна тенденция за по-висок дял на възобновителните сечи - 0.</p>
<p>1.3.4. Има ли изведжани сечи, различни от санитарни и принудителни, извън планираните с ГСПл/Пр, разрешени с други документи? Ако да – за каква част от общия размер на ползването за предходния период по площ са (годишно, 5 год, 10 год). Ако такива сечи са по-малко от 10%, за отговор се приема по-скоро НЕ; Частично е изпълнението, ако такива сечи са извършвани с надлежно разрешение на оторизиран орган и представляват не повече от 10 % от Лесосечния Фонд на годишна база.</p>	<p>Документална проверка: План-извлечения, ГСПл/Пр, доклади от надзор, от контролните органи, информация от собственика, разрешителни за сеч, превозни билети, актова книга, доклади на контролни органи.</p>	<p>Задължителен, когато е приложимо</p>	<p>Да - 0, Ч - 1, Не - 2.</p>
<p>1.4. Възобновяване на горските ресурси</p>			
<p>Пълнен текст на критерия: УГСЕ води съответстващи на мащаба лесовъдски /горскостопански/ мероприятия за увеличаване на горските ресурси. Предвидените площи за естествено или изкуствено възобновяване се изпълняват и не се допуска трансформация от залесена към незалесена площ.</p>			
<p>Обективен критерий: ГС управление осигурява увеличаване на горските ресурси.</p>			

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>1.4.1. Допуска ли се увеличение на незалесената горска площ (дървопроизводителна и недървопроизводителна), за сметка на залесената, без случаите на административни промени ха, %.</p> <p>За негативни се считат измененията, когато те не са обосновани аргументирано с административни промени, смяна на собственост или др.п. обективни причини.</p> <p>Административни промени – промяна в границите на УГСЕ, друга структурна реорганизация касаеща площта, промяна на предназначението на части от УГСЕ, на основание заповед на Министъра на МОСВ или на МЗХГ, или на ИАГ, или друг оправомощен орган – извършена прекатегоризация на ГТ в обхвата на УГСЕ (напр. от стопански гори, да станат гори със специален статут според ЗГ.)</p>	<p>Документална проверка: Инвентаризация, ОГФ - 1, ГСПл/Пр, Заповеди за промени в площта,</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 0; Не или Да –при обосновани причини - 2.</p>
<p>1.4.2. Изпълнени ли са в средносрочен план (5 /10 год) планираните с ГСПл възобновителни дейности в УГСЕ (възобновителни сечи и залесявания)?</p> <p>Проверява се още, дали разпределенията по вид на възобновителната сеч и по вид на залесяването, показват благоприятна промяна спрямо предходния 10 год.период. (ха, % за възобн.сечи; залесяване – ха,%);</p> <p>Частично е изпълнението, когато в сравнение с изминалия период възобновителни сечи и залесяванията са изпълнявани по-малко от 90%.</p>	<p>1. Документална проверка: ОГФ (5-гф), Книга на добивите, ГСПл/Пр, Регистър на горските култури, отчети и доклади, ревизионни актове, Надзор. 2. Теренна проверка - общо състояние на възобновените горски ресурси – култури, млади естествени насаждения под 10 год.възраст.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да /Не, когато не е планирано/ - 2, Ч – 1, Не - 0.</p>
<p>1.5. Запас на въглерода</p>			
<p>Пълен текст на критерия: Общият въглероден запас от дървесната биомаса (над земята) и в почвената покривка следва да се установява, измерва и документира периодично. Като цяло управлението на горските територии позволява да се поддържа и увеличава запаса на свързан въглерод в горските ресурси и в горската почва.</p>			
<p>Обективен критерий: За докладване на общият запас на въглерода са необходими данни или информация за всички аспекти на неговото съхранение в горите (вкл. от допълнителни проучвания, когато такива са провеждани.)</p>			
<p>1.5.1. Известен и определен ли е Общия запас /с клони/ на гората? (във връзка с индикатор 1.3.1)</p>	<p>Документална проверка: горска инвентаризация, ГСПл/Пр, ОГФ,</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 2, Ч – 1, Не - 0.</p>
<p>1.5.2. Извършвани ли са проучвания и измервания на обема дървесна /коренова система, на база възприета/утвърдена официално методика?</p>	<p>Документална проверка: горска инвентаризация (и НГИ), допълнителни проучвания организирани на местно, регионално или национално ниво.</p>	<p>Препоръчителен</p>	<p>Да – 2.</p>
<p>Критерий: 2. Поддържане на жизнеността, здравословното състояние и защитните функции на горските екосистеми.</p>			
<p>2.1. Вредни емисии</p>			
<p>Пълен текст на критерия: УГСЕ има налична актуална информация за отлагане на замърсители на въздуха, класифицирани като азот, сяра (N, S) и база-катиони.</p>			
<p>Обективен критерий: УГСЕ събира и класифицира данни за отлагането на вредни атмосферни емисии в горските територии.</p>			

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>2.1.1. Има ли на територията на УГСЕ, постоянна пробна площ от националната мрежа на ЕМЕР и ако да, УГСЕ разполага ли с данни за вредните атмосферни емисии от нея? Ако не – УГСЕ разполага ли с резултатите от най-близката такава?</p>	<p>Документална проверка: ЕМЕР – съвместна програма за мониторинг и оценка на широкогамовата трансмисия на атмосферните замърсители в Европа. / МОСВ, в т.ч. на: - промяна на почвената киселинност; degree of CEC-saturation; sulphur dioxide (SO₂) - mikro?g/m³/year, % change/year; ozone (O₃) - mikro?g/m³/year, % change/year; sulphate (SO₄), nitrogen (N) , nitrate (NO₃), ammonium (NH₄) - mikro?g/m³/year, % change/year.</p>	<p>Препоръчителен</p>	<p>Да – 2.</p>
<p>2.2. Почвено плодородие и качество на водните ресурси</p>			
<p>Пълн текст на критерия: УГСЕ има налична актуална документирана информация по отношение на качеството на почвата (химическите/ физически свойства: pH, CEC, C/N, органичен C, точка на насищане) , които са свързани с почвената киселинност и еутрофикация. УГСЕ упражнява дейността си по начин, който да гарантира спазване на определените в относимите документи изисквания спрямо качествата на почвата и водите.</p>			
<p>Обективен критерий: УГСЕ стриктно следи за минимизиране на отрицателното въздействие на технологиите върху околната среда (почви и води). При констатирани такива, УГСЕ своевременно предприема действия за тяхното отстраняване</p>			
<p>2.2.1. Извършена ли е инвентаризация, класификация, картиране на вододайните зони и други водни обекти, както и планиране на дейностите в тях? Опазват ли се при извеждане на дейности в горите важните извори, каптажи и др.п. обекти от местно значение за водоснабдяването? (м³/год по видове сечи). За частично се приема изпълнението по част от изброените показатели.</p>	<p>1. Документална проверка: ОПРГТ, горска инвентаризация, ГСПл, проект/специален раздел за вододайните зони, друга информация на собственика. 2. Теренна проверка</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да, вкл. когато липсват обособени по надлежен ред ВЗ и/или СО₂ - 2; Ч – 1, Не - 0.</p>
<p>2.2.2 Допуска ли УГСЕ използването на различни от биоразградими масла и биологично разграждани се хидравлични течности и други трудно разлагащи се в почвата продукти при добива на дървесина? (лева, лева/год). При констатирани на такива случаи от страна на извършителите на дейности в горите, УГСЕ своевременно предприема действия за тяхното отстраняване.</p>	<p>1. Документална проверка - фактури за закупени масла и др.п., Актове и Наказателни постановления на контролните органи, предписания и др. 2. Теренна проверка,</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 0, Не - 2.</p>
<p>2.2.3. Дали строителството и ремонта на инфраструктурата (автомобилни и временни горски пътища, канавки и мостове) в УГСЕ се извършват по начин, който свежда до минимум увреждането на екосистемите, вкл. и особено повърхностния почвен слой и воден отток. (изградени са водоотвеждащи канавки, водостоци, мостове и др.п.) (във връзка с Крит. 3.4.) За частично се приема изпълнението когато при констатирани повреди, същите се в процес или вече са отстранени.</p>	<p>1. Документална проверка. 2. Теренна проверка.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2, вкл. когато когато такива съоръжения не са реализирани, Ч – 1, Не – 0</p>
<p>2.2.4. УГСЕ допуска ли механични повреди върху почвения слой и увреждания на водните течения при добива и транспортирането на дървесина, в т.ч. при направата на извозни пътища? Проверката следва да включва и дали се установяват повреди върху временни и автомобилни пътища при ползването им в преовлажнено състояние (напр. наличие на дълбоки коловози и др. повреди), също и по Инд.2.9.3. За частично се приема изпълнението когато при констатирани повреди, същите се в процес или вече са отстранени.</p>	<p>1. Документална проверка. 2. Теренна проверка.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 0, Ч – 1, Не – 2,</p>

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>2.2.5. Дали и какви действия са планирани и предприети за възстановяване на участъци в гората, които са засегнати от вредни емисии (биологически неразтворими химически и др. продукти), механични повреди върху почвата и водните течения? (лева, лева/год.).</p> <p>За частично се приема изпълнението когато само част от увредените участъци са възстановени или са в процес на възстановяване, а за другите има програма но все още не са възстановени.</p>	<p>1. Документална проверка - в ГСПл/Пр, годишна програма за дейностите, доклади, отчети, предписания на контролни органи, Инвестиционен проект за строителство на горски пътища и др. проекти и програми свързани с управлението на горите.</p> <p>2. Теренна проверка</p>	Задължителен	<p>Да, вкл. когато няма констатирани повреди или няма планирани, но УГСЕ сама инициира и изпълнява такива - 2; Ч – 1;</p> <p>Не - има предписания, които не се изпълняват, не са предприети действия - 0.</p>
2.3. Почвоподобрители			
<p>Пълен текст на критерия: УГСЕ ограничава и използва контролирано почвоподобрители (торове, вар и др.п) във връзка с ускоряване на дървопроизводството, като за целта прилага други алтернативни биологични методи.</p>			
<p>Обективен критерий: Използуването на торове и варуването се прилагат от УГСЕ единствено с цел подобряване здравето на дървесните видове.</p>			
<p>2.3.1. Използват ли се торове в дървопроизводствения процес и ако ДА: с каква цел: за ускоряване на растежа или за подобряване здравето на дърв.в-ве? Обхватът и местонахождението на торенето / варуването са строго определени (литра /субстанция, ха/субстанция, %, ха/субстанция/год)</p> <p>Частично е изпълнението, когато по изключение разрешени торове и/или варуване се използва в разсадниково производство.</p>	Документална проверка: ГСПл, годишна програма, Списък на използваните торове, отчети, доклади.	Задължителен	<p>ДА - 0; Ч - 1; НЕ – 2, вкл. когато са използвани за подобряване на здравето.</p>
2.4 Поддържане и подходящо увеличаване на защитните функции на горите			
<p>Пълен текст на критерия: Горската инвентаризация и горскостопанските планове и програми създават предпоставки, а управлението на горите на ГСЕ прилага дейности с цел поддържане и подобряване на защитните функции на горите, които задоволяват обществените интереси и нужди. УГСЕ има документирана информация за защитните гори и е в състояние да докаже, че ги стопанисва под специален режим, в случай, че такъв е възприет.</p>			
<p>Обективен критерий: Осигурено е повишено внимание и са защитени обществените интереси при стопанисването на защитните гори, по начин съответстващ на специалните им функции.</p>			
<p>2.4.1. Дали горската територия на УГСЕ е класифицирана и картирана по видове/категории защитни гори?</p> <p>Частично е изпълнението, когато информацията за защитните гори не е актуализирана с ново обявени по нормативен ред (в последната 1 година) защитни гори.</p>	Документална: Инвентаризация, ОПРГТ, ГПл/Пр, заповеди и др.	Задължителен	<p>Да – 2, вкл. когато в УГСЕ няма регистрирани защитни гори, Ч – 1, Не - 0</p>

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>2.4.2. Има ли регистрирани случаи, които касаят нерегламентирани дейности в горите със защитни функции на УГСЕ, които са в нарушение на действащия ГСПл/Пр и другата приложима нормативна база? (бр., вид, ха, м3) Нерегламентирани дейности, като: незаконен добив или транспорт на дървесина, строителство, както и добив на недървесни продукти в границите на защитните гори. Частично е изпълнението, когато такива дейности са констатирани епизодично, не са регистрирани по надлежен ред и те не са оказвали забележимо негативно въздействие.</p>	<p>1. Документална проверка: Кореспонденция на УГСЕ, Доклади на контролни органи към МЗХ, МОСВ, ОС и др. отчети, статии, сигнали. 2. Интервюта със на заинтересувани страни, обществени групи и др.</p>	Задължителен	Да - 0, Ч – 1, Не - 2.
2.5 Здравословно състояние на гората			
<p>Пълен текст на критерия: УГСЕ притежава документирана информация за здравословното състояние на насажденията, както и за планираните и предприети действия по превенция и контролиране появата на болести и вредители, както и на абиотични фактори, които застрашават здравословното състояние на горите. При наличие на засегнати горски територии, същите се възстановяват чрез възприетите методи и средства.</p>			
<p>Обективен критерий: УГСЕ извършва ефективна превенция, за да минимизира риска от появата на биотични и абиотични фактори, застрашаващи здравословното състояние на горите.</p>			
<p>2.5.1. Дали уврежданията от биотични фактори (болести и вредители, дивеч) и от абиотични фактори (напр: сняг, лед, бури, лавини, пожари, човешка дейност и др.) в горските територии са регистрирани и класифицирани от УГСЕ съгласно нормативната уредба? Частично е изпълнението, когато са регистрирани, но не всички са надлежно класифицирани</p>	Документална проверка: Протоколи, сигнални листове, лесопатологични обследвания, Предписания от РДГ и ЛЗС и др.	Задължителен	Да - 2; Ч – 1; Не - 0
<p>2.5.2. Дали са изпълнени предписанията на ЛЗС и/или РДГ за възстановяване на засегнатите участъци с оглед свеждане до минимум на рисковете от увреждания, вследствие на болести и вредители, пожари и др. (ха/година, лм/год, , лева/год) Частично е изпълнението, когато такива са описани с ГИ и/или с предписания на ЛЗС /РДГ, но все още не са предприети предписаните действия, и/или не са спазени сроковете, и/или само част от засегнатите участъци са възстановени.</p>	<p>1. Документална проверка: горска инвентаризация, регистър на сечите, одобрени план извлечения, План за пожарите и др. приложими. 2 Теренна проверка. 3. Интервюта</p>	Задължителен	Да - 2 ; Ч – 1, Не - 0
<p>2.5.3. Взимат ли се мерки за намаляване и възстановяване на повредите от дивеча и от пашата на домашни животни? Частично е изпълнението, когато такива повреди са регистрирани само епизодично, без те да оказват съществени щети в култури и насаждения до 20 год. възраст.</p>	<p>1. Документална проверка: протоколи и отчети на УГСЕ, доклади от проверки, актова преписка, отчетни документи; 2. Интервюта</p>	Задължителен	Да или Не когато в стопанството няма регистрирани такива случаи - 2 ; Ч – 1, Не – 0.
2.6. Химикали			
<p>Пълен текст на критерия: УГСЕ използва разрешените химични вещества, съгласно съществуващата в България и територията на ЕС нормативна база и трябва да предостави документирана информация за това. Използването на химични вещества и биологични агенти се разрешава само при изключителни случаи, с разрешение на оторизираните органи. Използването на клас 1А и 1Б пестициди, както са разработени от Световната здравна организация, и на хлорирани въглеводороди, не е позволено. При наличие на засегнати горски територии и при такава възможност, същите се възстановяват чрез лесовъдски средства.</p>			
<p>Обективен критерий: Не се допуска използването на забранени химически вещества, пестициди и въглеводороди при дейности в горите.</p>			

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>2.6.1. Използват ли се и какви химически вещества, пестициди, биологични агенти и др. вредни вещества? Притежава ли УГСЕ списък на разрешените и евентуално закупени и употребени химикали и други вредни вещества? Когато при изключителни случаи, с разрешение на оторизираните органи се използват такива вещества (от списъка), това се прави съгласно инструкциите на производителя, използвайки подходящо оборудване и след проведено обучение на персонала, който ги използва.</p> <p>л/тон/субстанция, л/тон/ха</p>	<p>1. Документална проверка: сигнални листове, предписания и др. документи на ЛЗС, фактури за закупени химически в-ва, материали и др; регистър/списък на използваните химически вещества, Съответствие на наличната документация със съществуващата нормативна база. Наличие на специално разработени собствени указания за работа с вредни вещества, предохранителни мерки при ползването им от служителите, както и с оглед възможните въздействия върху околната среда, хората, дивите и домашните животни и пр. 2.Интервюта</p>	Задължителен	Да – неопозволени - 0 ; Не – 2, вкл. когато се използват от позволените, според разрешителния списъка и според инструкциите
<p>2.6.2. Дали преди ползуване на химикали са изпробвани не-химически алтернативи?</p>	<p>1. Документална проверка: сигнални листове, предписания и др. документи на ЛЗС, фактури за закупени в-ва, материали и др; 2. Интервюта</p>	Задължителен	Да – 2, вкл. когато няма регистрирани случаи изискващи такава намеса, Не – 0;
<p>2.6.3. Дали при наличие на засегнати от химикали и други вредни вещества горски територии, същите се възстановяват чрез лесовъдски средства и своевременно? Налице са предписания от мерки за своевременно неутрализиране на разливи или други инциденти с химикали. Води се подробна документация за всички инциденти свързани с химикали.</p>	<p>Документална проверка: сигнални листове, предписания и др. документи на производителя, на ЛЗС и собствени.</p>	Задължителен	Да – 2, вкл. когато в УГСЕ няма регистрирани такива случаи; Не – 0,
<p>2.6.4. Използват ли се и какви биологични методи за защита на горите (съгласувани от ЛЗС)? В случаите, когато такива се използват, това се извършва съобразно съответните стандарти и изисквания на доставчика/производителя.</p>	<p>Документална проверка: протоколи и проверки от контролни органи и ЛЗС, стандарти и указания за прилагане и др.</p>	Задължителен	Да – 2, вкл. когато няма регистрирани случаи изискващи такава намеса, Не - 0
2.7. Отпадъци и боклуци			
<p>Пълен текст на критерия: УГСЕ събира и съхранява химикали, контейнери, течни и твърди неорганични отпадъци, включително гориво-смазочни материали в определени за целта места, в съответствие с приложимата нормативна база. При наличие на замърсени горски участъци, същите се почистват и възстановяват.</p>			
<p>Обективен критерий: Не се допуска създаване и съхраняване в гората на вредни за екосистемата отпадъци, в противоречие с нормативната база</p>			
<p>2.7.1. Дали всички химикали и други опасни замърсяващи околната среда продукти се използват и съхраняват в гората според изискванията на производителя и/или на друг оторизиран орган? Разполага ли УГСЕ с инструкция/правила (документирана процедура) за недопускане на замърсяване и депониране на отпадъци в ГТ от всякакъв произход, вкл. отпадъци от посетители? Частично е изпълнението, когато са налице доказателства, че на работещите в горите са предоставени точни инструкции за употреба и съхранение, но на терен са установени нарушения.</p>	<p>1. Документална проверка: списък с препарати, предписания за ползване и съхранение на производителя, на Управителя (документирана процедура за недопускане на замърсяване и депониране на отпадъци в ГТ от всякакъв произход) или на специализиран контролен орган 2. Теренна проверка: на местата за ползване и съхраняване на химикали</p>	Задължителен	Да, вкл. в случаите когато такива не са използвани - 2 ; Ч – 1, Не – 0.

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>2.7.2. Има ли доказателства, че неорганични отпадъци са изоставени в обекти от ГТ, извън определените за целта места? Частично е изпълнението, при единични случаи на изоставени в обекти неорганични отпадъци, ако в същите още не са приключили дейностите по добив на дървесина и други недървесни продукти.</p>	<p>1. Документална проверка – списък с препарати, предписания за ползване и съхранение на производителя, Наличие на документирана процедура за недопускане на замърсяване и депониране на отпадъци в ГТ от всякакъв произход 2. Терена проверка</p>	Задължителен	Да – 0; Ч – 1, Не – 2,
2.8. Обезлистване			
Пълнен текст на критерия: В УГСЕ има актуална документирана информация за степента на обезлистване на главните дървесни видове в горските и в съседните на тях територии			
Обективен критерий: УГСЕ регистрира случаите на обезлистване и ги е класифицирал по степен и по дървесни видове (когато е приложимо!).			
<p>2.8.1. Дали УГСЕ е идентифицирала случаите на обезлистване по дървесните видове, както и причинителя за това? Дали са описани и предприети съответни мерки? Ха, ха/г. Частично е изпълнението, когато са установявани единични /изолирани случаи и те са регистрирани и докладвани на компетентния орган, но все още не са предприети конкретни действия и/или липсват получени изрични предписания.</p>	<p>1. Документална - ЕМЕР / МОСВ / УГСЕ / ЛЗС : Проверка на документи на собственика/стопанисващия, на ЛЗС, на РДГ, на ИАГ; сигнални листове, отчети, доклади и др.м-ли; Степента на обезлистване в постоянните пробни площи на ЕМЕР, степен на обезлистване върху единични дървета и върху други горски площи. 2. Интервю.</p>	Задължителен	Да (също и когато не са взети своевременно мерки, или те са безрезултатни) – 0; Ч – 1, Не – 2
2.9. Намалено въздействие от сечите			
Пълнен текст на критерия: Провеждането на сечи в УГСЕ-се извършва по време и по начин, който не води до увреждане на екосистемата. При наличие на увредени горски територии, същите се възстановяват чрез лесовъдски мерки.			
Обективен критерий: Липсват увреждания върху оставащите след сечта дървесна растителност и възобновяването.			
<p>2.9.1. Има ли повреди на оставащите дървета на корен, вследствие на сечта? Допълнително се контролира, дали няма повалени биотопни дървета, вкл. с гнезда на редки гнездящи видове. Частично е изпълнението, при наличие само на единично засегнати дървета, без в т.ч. да влизат единични биотопни и други ценни за биоразнообразието и изхранване на дивеча дървета.</p>	<p>1. Терена проверка; 2. Документална проверка: предписания на Управителя, констативни протоколи на контролни органи</p>	Задължителен	Да - 0 ; Ч – 1, Не - 2
<p>2.9.2. Има ли увреждания върху подраства вследствие на сечта? В издънковите гори не се считат за повреди, ако увредения подраст е подрязан на пълче. Частично е изпълнението, при наличие на увреждания само върху изолирани повърхностни участъци (<10% от цялата възобновена площ).</p>	<p>1. Терена проверка; 2. Документална проверка: предписания на Управителя, констативни протоколи на контролни органи</p>	Задължителен	Да - 0 ; Ч – 1, Не - 2
<p>2.9.3. Допускано ли е движение на превозни средства извън установените с технологичните планове горски и извозни пътища? Това включва изнасянето на дървесина от гората да се извършва по възможно най-щадящ начин, както и недопускане извозването и превоза да се извършва с тежкотоварни машини и камиони по преобладаващи тракторни и автомобилни (без настилка) пътища в гората. (също и по инд.2.2.4). Частично е изпълнението при единични такива случаи, когато не се установяват увреждания върху дървостоя, възобновяването (подраства) и повърхностния почвен хоризонт.</p>	<p>1. Терена проверка за съответствие с горската карта и с технологичния план за сечта, вкл. за наличие на описаните нарушения. 2. Документална проверка: предписания на Управителя, констативни протоколи и актове на контролни органи</p>	Задължителен	Да - 0, Ч – 1, Не - 2.

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
Критерий: 3. Поддържане и насърчаване на продуктивните функции на горите			
3.1. Производствен капацитет			
Пълен текст на критерия: ГСПл/Пр трябва да гарантира устойчиво поддържане на продуктивния капацитет на различните видове гори, а УГСЕ трябва да предостави обективни доказателства, че изпълнявайки го, и като взима предвид всички налични пазарни проучвания, гарантира опазването и поддържането на горските ресурси и функции на гората.			
Обективен критерий: Основен начин за поддържането и увеличаването на продукцията с максималното възможно качество, е чрез диверсификация на продуктовата гама, опазване и подобряване на възпроизводствените и другите функции на гората.			
<p>3.1.1. Осигурява ли УГСЕ максимално възможно и пазарно ориентирано изпълнение на ГСПл/Пр с оглед постигане на стабилни икономически резултати?</p> <p>Сравнението е на средносрочна база – за последните 5 години, спрямо средногодишното за 10 години по ГСПл, а при имотите с ГСПр – на годишна основа, дали реализираното или нереализираното но планирано ползване носи дивиденди на домакинството на собственика (м3/годишно, лева/годишно)</p> <p>Частично е изпълнението, ако през последната година резултатите са по-ниски от достигнатите средногодишни за последните 5 години, а за собственика на имоти с ГСПр – когато през текущата година няма планирано и съответно реализирано ползване (то вече е било изчерпано в предходните години).</p>	<p>Документална проверка: ГСПл/Пр, ОГФ-5, доклади от надзор, регистър на сечите, финансови отчети.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 2, Ч – 1, Не - 0.</p>
<p>3.1.2. Осигурява ли УГСЕ през отчетния период адекватна на природния потенциал, ГСПл и на пазара възможност за реализиране на приходи от недървесни горски продукти и услуги от горите?</p> <p>Проверява се за реализирано ползване от лов и риболов (продажба на дивеч.месо и на ловни трофеи: тон/год. по видове дивеч, BGN/год), на горски плодове и билки (тон/год., BGN/год, ха увредена площ), туристическите услуги и др.в средносрочен аспект (5 и 10 год).</p> <p>За частично се приема изпълнението, когато реализираните ползи и приходи от недървесни горски продукти и услуги са основно за задоволяване на лични (на собственика) нужди, независимо от природния потенциал и нуждите/търсенето на пазара.</p>	<p>Документална проверка: ГСПл/Пр, надзор, кореспонденция, годишни отчети, доклади, фактури, позволителни, счетоводни справки за отчетените приходи и др.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2, вкл. когато няма планирано с ГСПл/Пр отглеждане и ползване на недървесни продукти, но УГСЕ е извършвало такова, Ч – 1, Не – 0.</p>
<p>3.1.3. Използват ли се лесовъдски системи и технологии на сеч (напр: Саарландски метод с определяне на дървета на бъдещето, кастрене и др.), които допринасят за увеличаване рентабилността и стойността на добиваната дървесина? (вид мероприятия, ха/год, изпълнение, отгледните сечи без материален добив (ха/год, изпълнение).</p>	<p>1.Документална проверка: регистър на сечите, отчети 1 ГС, доклади, информация на собственика, (ха, % на изпълнението за всеки от показателите) и др. проведени обучения</p>	<p>Препоръчителен</p>	<p>Да - 2</p>
3.2. Обла дървесина			
Пълен текст на критерия: УГСЕ осъществява дейността си по начин, който да обезпечи производството на сурова дървесина за пазара с по-висока стойност. Част от доходите от продажбата на дървесина са на разположение за възпроизводство на гората.			
Обективен критерий: ГСПл/Пр трябва да подсигурира, а управлението максимално да реализира продукцията си, което му осигурява оптимални икономически резултати, вкл. чрез излизане на нови пазари.			

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>3.2.1 Дали реализираната от УГСЕ дървесина по категории в средно и дългосрочен план (5 и 10 години) съответства на предвижданията на ГСПл/Пр или е с по-благоприятна структура, осигуряваща по-висока стойност –категория? / м3/ годишно, При имотите с площ < 100 ха за реализирана се счита дървесината за собствени нужди на собственика и на неговото семейство (от всички категории), независимо от годината на добива. За частично се приема изпълнението, ако през последните 2 години постигнатите резултати са по-неблагоприятни (с по-ниска цена и количествено) от средногодишните (за 5 и 10 год).</p>	<p>Документална проверка: ГСПл/Пр, ОГФ-5, годишни планове за сечта, надзор, други отчети, пазарни анализи и проучвания, доклади, областен/общински планове, Информация на собственика и др.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2, Ч – 1, Не - 0</p>
<p>3.2.2 Има ли добита дървесина, която не е продадена повече от една година? м3 За частично се приема изпълнението, когато въпреки че е продадена, дървесината не е транспортирана извън ГТ в обхвата на УГСЕ</p>	<p>1. Документална проверка: ГСПл/Пр, ОГФ-5, годишни планове, превозни документи/товарителни-ици, фактури и др.документи, други отчети, пазарни анализи и проучвания, доклади, областен/общински планове и др. 2.Теренна проверка;</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 0, Ч – 1, Не – 2</p>
<p>3.2.3. Дали част от приходите от продажба на дървесината се заделят и се влагат за възпроизводство на гората? Заделяне на средства за възпроизводство се приема че има, когато УГСЕ има планирани и съответно финансово подsigурени, дейности за възпроизводство (напр: за подпомагане без залесяване, чрез разрохкване, изсичане на подлес и храсти, отделно за залесяване, за прилагане на нови иновативни техники и технологии и др.) на годишна база, За частично се приема изпълнението на индикатора, когато част от приходите се заделят, но към годината на одита, все още не са вложени за възпроизводство на гората.</p>	<p>Документална проверка: ГСПл/Пр, Регистър на залесяванията, Инвентаризация на културите и др.п.; Счетоводни справки и отчети, друга информация на собственика</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 2, вкл. за имоти за които с ГСПл/Пр няма предвидени дейности за възпроизводство, Ч – 1, Не – 0.</p>
<p>3.3. Недървесни горски продукти, лов и риболов</p>			
<p>Пълен текст на критерия: УГСЕ осигурява производството и продажбата на недървесни горски продукти и услуги с произход от гората, в количества, които не надвишават устойчивите нива на възпроизводството им, като същевременно това се извършва по начин гарантиращ запазване на тяхното качество и количество в дългосрочен аспект.</p>			
<p>Обективен критерий: Увеличава се ползуването на недървесни горски продукти и услуги по начин, който гарантира спазването и на другите изисквания (екологични и социални) спрямо управлението.</p>			

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>3.3.1. Дали УГСЕ има развита дейност по производство и продажба на недървесни горски продукти и услуги, съотносими на пазарното търсене в региона и областта? УГСЕ има разработен план за ползване на недървесни продукти, който следва да е съобразен с всички поети ангажменти, търсене и предлагане на пазара и спрямо заложените в него годишни /или на друга база/ параметри да се отчита изпълнение. Според конкретните условия, този план може да бъде и с Нулеви стойности за даден вид /продукт, или за определени години. Функциите на такъв план могат да се изпълняват и от специален раздел в ГСПл/Пр. За частично се приема изпълнението когато УГСЕ извършва добив на недървесни горски продукти, лов, риболов, туристически и др. услуги, различни по вид, количества или по години спрямо разработения план /ГСПЛ. но не съобразено на търсенето в региона и областта, или има регистрирани случаи на възпрепятстване на ползването им, вкл. и на ползването на дървесина, поради незаконно образно възведани забрани или ограничения за достъп до обособени участъци ГТ. Този индикатор е в контекста на 3.1.2, ориентиран към диверсификация на продукцията и продажбите в УГСЕ с недървесни горски продукти и услуги.</p>	<p>1. Документална проверка: ГСПл/Пр, Писма и оферти на производители, публикации, проучвания на пазара, Договори по ЗЛОД и ЗГ, годишни планове /информация на собственика, - отчети, констативни протоколи и актове за нарушения, позволителни. 2. Интервюта.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2, Ч – 1, Не – 0,</p>
<p>3.3.2. Дали при ползването на недървесни горски продукти се допускат негативни въздействия върху възпроизводствените им възможности, както и върху околната среда (дървета и др. растителност, почвена покривка)? Трябва да се установи също, дали ползването на един недървесен горски ресурс, напр. ловът, не възпрепятства ползването на другите видове недървесни ресурси и на дървесината. Превышаване на договорените количества асортименти (вкл. на билки и горски плодове, гъби, паша на селскостопански животни, лов) Негативно въздействие върху възпроизводството на всеки един от тези ресурси може да се установи при неколккратно завишени количества ползване на определен вид (лечебно растение, горски плод, гъба и др.) от едно находище, както и при събирането им по хищнически начин, чрез изтръгване с корена (на гъби, билки и др.), чупене на клони и т.н. Увреждания върху околната среда, в т.ч. при транспортирането им през ГТ - върху пътища, стоящи дървета, замърсяване с отпадъци и др.п., също не трябва да бъде допускано. Проверява се в четирите аспекта за негативно въздействие от реализираното ползване при лов и риболов (продажба на дивеч.месо и на ловни трофеи: тон/год. по видове дивеч), на горски плодове, билки и гъби (тонове/год, ха увредена площ), туристическите услуги и др. на годишна база (при годишните одити) и в средносрочен аспект (5 и 10 год). За частично се приема изпълнението, когато нарушения са констатирани епизодично – в единични на годишна база случаи на ползване, по един от всички артикули за даден вид ползвания, както и при всички случаи когато се установяват изолирани по площ увреждания на участъци гора с ефект върху възпроизводството на недървесните продукти.</p>	<p>1. Документална проверка: ГСПл/Пр, сключени договори, фактури, позволителни и др. информация на собственика, констативни протоколи и актове на контролни органи – РДГ, РИОСВ и др. оторизирани организации и ведомства, съгласно действащото законодателство, 2. Теренна проверка, вкл. за евентуални негативни въздействия върху възпроизводството на реализируемите недървесни продукти</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 0, Ч – 1, Не, вкл. когато няма ползване на недървесни горски продукти и услуги - 2.</p>
<p>3.4. Инфраструктура</p>			

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>Пълен текст на критерия: УГСЕ осигурява създаването и поддържането на подходяща инфраструктура като: автомобилни пътища, мостове, канавки и др. за ефективно движение на горски ресурси при недопускане на негативното въздействие върху околната среда Специални грижи са предвидени с ГСПл/Пр и въведени от УГСЕ за опазване на биотопите (почви, води и водни течения и т.н.), вкл. и особено на тези които са предмет на особена защита</p>			
<p>Обективен критерий: УГСЕ работи целенасочено за оптимизация на пътно-транспортната мрежа ориентирана към реалните нужди.</p>			
<p>3.4.1. Извършена ли е инвентаризация, класификация и картиране на горските автомобилни пътища? Има ли регистрирани в ГСПл или с друг документ временно недостъпни басейни? Предоставя ли ГСПл информация за плътността на горската пътна мрежа и за другата инфраструктура в УГСЕ ? (лм, лм/ха или общо за съответната УГСЕ) Частично е изпълнението, когато има установени пропуски по някои от изброените показатели в ГИ и ГСПл или в горската картна основа, напр. липсва информация /не е изчислена/ средната гъстота в лм/ха или общата дължина в лм.</p>	<p>Документална проверка: ГСПл/Пр; ЗГ; ЗУТ; технологични планове за пътно-транспортната мрежа, ОПРГТ, друга информация на собственика, списъци на временно недостъпни /труднодостъпни басейни.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да, вкл за всички ГТ /имоти без налична в тях такава инфраструктура - 2, Ч – 1, Не - 0.</p>
<p>3.4.2. Дали с ГСПл/Пр са планирани и УГСЕ е реализирала предвидените и според реалните нужди ремонти на съществуващата и/или изграждане на нова горска инфраструктура? – (лм, лм/ха, VGN по вид и на 1/ца, т3/лм превозима дървесина. Когато такава дейност е извършвана, не е допусната негативно въздействие върху околната среда (в смисъла на индикатор 2.2.3). Частично е изпълнението, когато УГСЕ е реализирала по-малко от половината от планираните единици ремонти и/или строителство на нови пътища (на годишна база), както и в случаи когато всички или част от планирани такива са изпълнени, но са установени негативни въздействия върху околната среда.</p>	<p>Документална проверка: ГСПл/Пр, информация на собственика / управителя и др.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да, вкл за имоти за които липсва такава необходимост - 2, Ч – 1, Не - 0.</p>
<p>Критерий: 4. Поддържане , опазване и възможно подобряване на биологичното разнообразие в горските екосистеми</p>			
<p>4.1. Видово разнообразие</p>			
<p>Пълен текст на критерия: Горскостопанското планиране и осъществяването на дейности в УГСЕ насърчават структурното разнообразие в насажденията както в хоризонтално, така и във вертикално отношение (видовото разнообразие и възрастово разпределение). УГСЕ се ангажира да запазва площта на горите и тяхното разпределение по дървесни видове и класове на възраст, което едновременно да способствува за осигуряване и подобряване на екологичната и ландшафтна свързаност или нейното възстановяване.</p>			
<p>Обективен критерий: Поддържа се и се опазва видовото разнообразие в горите</p>			
<p>4.1.1. Има ли промяна в хетерогенността на залесената площ? - площ (ха) на промяната в средносрочен (5 и 10 години) Хетерогенна структура се поддържа, чрез по-богато разнообразие по видове или групи гори, класове на възраст и по дървесни видове. Изменението в целевата насока на развитие се обосновава с ОПРГТ. Частично е изпълнението, когато на средносрочна база (5 и/или 10 год) разпределението е в положителна посока, но е направено непълно т.е. когато е само в аспекта на видовото или само по – класове на възраст, а не и в двата аспекта на биоразнообразието.</p>	<p>Документална проверка: ОПРГТ, горски инвентаризация, ОГТ, друга информация</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2; Ч – 1, Не – 0.</p>

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>4.1.2. Изпълнява ли УГСЕ лесовъдски системи (сечи), които предполагат поддържането и засилването на хетерогенността на гората, както и на нейната екологична и ландшафтна стойност и свързаност? (ха, %) Частично – е изпълнението, когато реализираните сечи допринасят само за поддържане на хетерогенна структура на горите (по възраст и видов състав), или само за екологичната и ландшафтна стойност и свързаност (по видов състав, структурно по периферията на гората, пейзажна стойност, при липса на едроплощни от биотичен и абиотичен характер нарушения и др.п.).</p>	<p>Документална проверка: ГСПл/Пр, ОГТ-5, Регистър на сечите, технологични планове за ползване на дървесина</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да, вкл. когато в ГСПл/Пр няма заложени такива сечи, както и за имоти до 2 ха - 2; Ч -1, Не-0;</p>
<p>4.1.3. Дали при стопанисването на горите в УГСЕ се запазват единични биотопни дървета и дървета с характерни форми, дървета от видове с ценна дървесина. горскоплодни и др. съгласно изискванията на нормативната уредба? В горите от НЕМ Натура 2000, биотопните дървета, следва да са 3-5 бр на ха. Частично е изпълнението, когато част от определените екземпляри не отговарят на изискванията на нормативната уредба (НСГ), вкл. когато са по-малко от изискуемата се бройка.</p>	<p>Проверка на терена</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да, вкл. за имотите до 2 ха или по-големи, в които липсват такива дървета - 2, Ч -1, Не- 0</p>
<p>4.2. Възобновяване и залесяване (естествено възобновяване)</p>			
<p>Пълнен текст на критерия: УГСЕ трябва да осигури приоритетно естествено възобновяване на гората с местни видове растителност</p>			
<p>Обективен критерий: Максимално се оползотворяват условията за естествено възобновяване на насажденията с местни видове растителност.</p>			
<p>4.2.1. Дали в средносрочен план (5 и 10 год) делът на естествено възобновените насаждения се е увеличил? За промяна в тези показатели се счита такава, която по площ или % е по-благоприятна. - „ха“ в 1-ви и 2-ри клас на възраст; - „ха“ на семенните естествени от всички насаждения и култури в УГСЕ; - „ха“ насаждения с изведена окончателна сеч. Частично е изпълнението, когато няма промяна (тя е в рамките до 3%) в площта на насажденията (естествени семенни и издънкови) от 1-ви клас на възраст до 10 или 5 год. възраст.</p>	<p>Документална проверка: ГИ, ГСПл, Регистър на сечите, надзор, доклади, ОГТ и др.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 2; Ч - 1, Не - 0.</p>
<p>4.2.2. Дали в средносрочен план (5 и 10 год) има успешно превърнати издънкови гори в семенни? В средносрочен план (5 и 10 год) общата площ на издънковите гори в 1 и 2 клас на възраст (от 1 до 20 години) е намаляла, за сметка на тази площ при семенните естествени насаждения и културите, което се установява с ГИ. Допълнително се обръща внимание за наличието и разпространението на инвазивни и други индикаторни видове показващи засушаване, преовлажняване и пр. нетипични за месторастенето процеси. Частично е изпълнението, когато общата площ на всички издънкови гори е останала непроменена (в рамките на 3%), вкл. не е променена или се констатира насаждения само частично превърнати в семенни (не върху цялата им площ), при което те продължават да се отчитат като издънкови.</p>	<p>1. Документална проверка: ГИ, ГСПл/Пр, надзор, ОГТ, разчети и др. информация на собственика; 2. Теренна проверка на изведени възобновителни сечи в издънкови гори, както и за разпространението на инвазивни и други индикаторни видове. При установяване на подобна тенденция се дават предписания за проучвания в тази посока и набелязване на конкретни мерки-</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2, Ч -1, Не - 0.</p>

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>4.2.3. Има ли планирани и/или изведени мероприятия за подпомагане на естественото възобновяване, в т.ч. разрохкване под склопа без залесяване, залесяване под склопа, изсичане на подлес и храсти и др.</p> <p>В случаите когато естественото възобновяването доказано е затруднено се гледа и сравнява спрямо планираното с ГСПл такова мероприятие, или се гледа дали е извършвано по самоинициатива на стопанисващия.</p> <p>Отпаднала е необходимостта – когато естественото възобновяването доказано в голяма степен удовлетворява изискванията, въпреки че подпомагане може да е планирано.</p> <p>Частично е изпълнението, когато то е по-малко от 50% от планираните такива на годишна база.</p>	<p>1. Документална: ГСПл/Пр, годишни планове за ползване, протоколи за освидетелстване на сечища;</p> <p>2. Теренна проверка.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2 за планирани и изведени; непланирани, но изведени; при отпаднала необходимост;</p> <p>Ч – 1</p> <p>Не – 0 планирани или предписани от контролен орган, но не изведени,</p>
<p>4.3. Възобновяване и залесяване (залесяване и интродукция)</p>			
<p>Пълен текст на критерия: При осъществяване на залесяване УГСЕ използва приоритетно местни дървесни видове. Неместни и интродуцирани дървесни видове се използват само в случаите, когато е оценено, че отрицателните въздействия върху генетичното, видовото и структурното разнообразие, могат да бъдат избегнати или сведени до минимум.</p>			
<p>Обективен критерий: При залесяванията се използват дървесни видове, които са добре адаптирани към местните условия и по време се извършват съгласно техните биологични особености и добрите лесовъдски практики.</p>			
<p>4.3.1. Дали използваните за залесяване дървесни видове са съгласно ГСПл/Пр или одобрен технологичен план за залесяване, и дали са местни видове, съгласно нормативната уредба?</p> <p>Ако има залесяване с неместни видове, дали за тях има оценка от компетентния орган?</p> <p>- ха по дърв.в-ве (предвидени и изпълнени)</p> <p>Частично е изпълнението, когато има залесяване с неместни видове, но за тях има извършена оценка от компетентен орган.</p>	<p>1. Документална проверка: ГСПл/Пр, Книга на залесяванията, технологични планове за залесяване.</p> <p>2. Теренна проверка</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2, вкл. когато не са планирани и съответно не са извършвани залесявания, Ч -1, Не – 0.</p>
<p>4.3.2. Има ли действия по залесяване и презалесяване, попълване на редини и др., които допринасят за подобряване или възстановяване на насажденията.</p> <p>Частично е изпълнението, когато УГСЕ са провеждани такива дейности, но не са покрити всички нуждаещи се от такива мерки площи на годишна база.</p>	<p>1. Документална проверка: ГСПл/Пр, надзор на ГСПл, книга на залесяванията, други документи;</p> <p>2. Теренна проверка (ако има такива случаи)</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2, вкл. когато такива не са планирани и обективно липсват такива нужди, Ч -1, Не – 0.</p>
<p>4.4. Мъртва дървесина</p>			
<p>Пълен текст на критерия: В гората на УГСЕ се оставя част от мъртвата дървесина, за да поддържа и подобрява популациите от живи организми. Тя е индикатор за „естествеността“ на горите, и гарант за биооразнообразие. Така също и част от структурата на гората.</p>			
<p>Обективен критерий: Част от застаряващите дървета и от мъртвата дървесина остават в гората.</p>			

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>4.4.1. Задържа ли се част от мъртвата дървесина (стояща и паднала) в насажденията, съгласно изискванията на нормативната уредба? Препоръчва се запазване на мъртва дървесина, в количества, които зависят от вида гори и съответните указания за тях, ако има такива (Натура, ГВКС, ГФС). Нормативната уредба за мъртва дървесина в (Наредба 8) визира основно горите с ВКС, в т.ч. ГФС и горите в 33 по Натура 2000, като изискването за мъртва дървесина в горските местообитания в зоните по Натура 2000 е 8-10% от запаса на дърветата в тях или 3 бр/ха (последното е по-лесно за изпълнение и контрол). Допустимо е мъртви дървета да се отстраняват при опасност за живота и здравето на хората или ако създават предпоставки за намаляване на проводимостта на водните течения.</p>	<p>1. Документална проверка: данни от инвентаризацията, допълнителни измервания и проучвания; проверка на количествата добита суха и паднала маса 2. Теренна проверка</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 2, вкл. когато липсва мъртва дървесина в изискуемите се размери; Не - 0.</p>
<p>4.5. Екосистеми (горски репродуктивни материали, ГМО)</p>			
<p>Пълен текст на критерия: Източниците на горски репродуктивни материали трябва да бъдат оценени и адекватно защитени. Площта на горите, стопанисвани с цел опазване на генетичните ресурси и териториите, стопанисвани за производство на семена (СН и генеративните градини) се определят и стопанисват съгласно изискванията, разписани в приложимата нормативна база. Използването на Генно модифицирани видове (организми) е забранено.</p>			
<p>Обективен критерий: Осигурена е адекватна защита и използване на съществуващите ресурси и репродуктивен материал за качествено възобновяване на гората. Максимално във времето се запазват базите за репродуктивни материали.</p>			
<p>4.5.1. Извършена ли е инвентаризация, картиране и планиране на определените насаждения - бази за репродуктивен материал (СН, ГГ)? Съществуващите такива насаждения/бази са регистрирани и описани в одобрен от Изп.Д-р на ИАГ протокол на компетентната служба – ГСС. Частично е изпълнението, когато е допуснато в списъка с насаждения - бази за репродуктивен материал (СН, ГГ) да присъстват и такива, които не отговарят на изискванията на нормативната уредба (Наредба № 21 от 12.11.2012, напр. престарели и несеменосещи насаждения, насаждения с твърде малка площ, недостъпни и др.п.), т.е. когато протоколът на ГСС и списъкът с такива насаждения не е своевременно актуализиран. Брой, Площ – ха .</p>	<p>Документална проверка: горски инвентаризация, ГСПл/Пр, списък с репродуктивната база /насаждения, Протокол за обявяване на семепроизводствени насаждения и генеративни градини, доклади на ГСС, други документи.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да, - 2, вкл. когато такива липсват, Ч -1, Не - 0.</p>
<p>4.5.2. Дали при залесяванията са използвани само репродуктивни материали с подходящи произходи? УГСЕ съхранява доказателства за произхода на посевния и посадъчен материал. Частично е изпълнението, когато липсват достатъчно доказателства за произхода на репродуктивните материали, напр: произхода е установим по фактура и производител, но липсва сертификат.</p>	<p>Документална проверка: Книга на залесяванията, фактури за закупени фиданки, доклади на ГСС и др.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2, вкл. когато залесявания липсват, Ч -1, Не – 0.</p>
<p>4.5.3. Дали УГСЕ е допускало закупуването и използването на посевен материал от генно модифицирани видове – ГМО? Забележка: ГМО - съгласно терминологията в Анекс-2.</p>	<p>Документална проверка: Книга за културите, списък на доставчиците, документи за произход – Удостоверения, документиран посадъчен материал от тъкани култури и такива семена и фиданки, доклади от проверки, информация от РДГ, МЗХ, ИАГ СКС и др.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 0, Не – 2, вкл. когато залесявания липсват</p>
<p>4.6. Екосистеми - горски биотопи</p>			

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>Пълен текст на критерия: Екологично важните горски биотопи, защитените (ЗБР), в т.ч. редките (Ч.Книга), чувствителни или критично застрашени, застрашени и уязвими, представителни горски екосистеми са включени в горскостопанските планове и програми, в инвентаризацията и картирането на горските ресурси и се стопанисват съгласно приложимата нормативна база.</p>			
<p>Обективен критерий: Представителните горски екосистеми са идентифицирани, картирани и се стопанисват без да е допусната тяхната неоснователна промяна и деградация.</p>			
<p>4.6.1. Дали съществуващите на територията на УГСЕ горски биотопи, в т.ч: крайречни зони и други влажни зони, са идентифицирани в ГСПл/Пр; извършена ли е класификация на горската територия по видове хабитати/ местообитания (ха по защитени зони и общо за УГСЕ). Частично е изпълнението, когато се установят пропуски в извършената класификация и само част от реално съществуващите в горите на УГСЕ хабитати са регистрирани и описани, на база действащата за ГТ нормативна база.</p>	<p>Документална проверка: ГИ, ОПРГТ, ГСПл/Пр - картите на типовете месторастения и/или по местообитания, на функционалното зонирание, вкл. с Натура 2000 и хабитати; ПУ на ЗТ/ЗЗ, Заповеди за обявяване на МОСВ и др. документи на УГСЕ; ЗБР и неговите приложения , Червената книга на България, Друга достъпна публична информация от МОСВ.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да, вкл. когато в обхвата на УГСЕ липсват такива гори - 2, Ч -1, Не - 0.</p>
<p>4.6.2. Дали горите с висока консервационна стойност (ГВКС) са идентифицирани, съгласно класификацията им по НИПГТ? Има ли заделени в тях „гори във фаза на старост“ (ГФС) определени според действащата нормативна база (виж. определението в Анекс-3 / съгл.НСГ и класификацията на ГВКС съгласно НИПГТ пак в Анекс-3).</p> <p>ОПРГТ също съдържат ГВКС, в т.ч. тяхната класификация за района на дейност на УГСЕ, ако в него са идентифицирани такива. Ако няма информация за ГВКС в обхвата на УГСЕ, тя сама трябва да иницира идентифицирането им (доколкото съществуват ГВКС, които са различни от вече определените с ГИ и ГСПл/Пр, ГТ със защитни и специални функции, напр. ГФС.)</p> <p>Частично, когато в УГСЕ са идентифицирани само ГФС, без да са определени ГВКС.</p>	<p>Документална проверка: НИПГТ, НСГ, ОПРГТ, ГИ, ГСПл/Пр, Заповеди, Доклади и проучвания, Протоколи и др.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2, вкл. когато такива гори липсват в УГСЕ, Ч -1, Не – 0.</p>
<p>4.6.3. Констатирани ли са в резултат на стопанските дейности повреди върху екосистемата и ландшафта водещи до деградационни процеси в нея, и ако такива са допуснати, дали същите са вече отстранени или са в процес на отстраняване (рехабилитация)?</p> <p>Проверката трябва да установи съществуват ли лесовъдски намеси с видими промени в ландшафта, като голи сечи с площи над 5 ха, или съвкупности от по-малки площи със сечи с последващо възобновяване (естествено или изкуствено).</p> <p>Частично (само ако нарушенията не са в гори с ВКС, в т.ч. гори в Натура 2000), когато установените повреди са дребно площни и са бързо и лесно отстраними, не оказват трайно въздействие върху горската площ, а мерките по възстановяване вече са предприети или в процес на изпълнение.</p>	<p>1. Документална проверка: ГИ, ОПРГТ, НСГ - Режими за стопанисване на горите в Натура 2000, Актова преписка, Констативни протоколи, Анкети със заинтересувани лица, доклади и отчети на контролни органи (РИОСВ, ДП), НПО, местни органи на властта. 2. Проверка на терена (когато има констатирани случаи)</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 0, Ч -1 Не, вкл. когато в обхвата на УГСЕ липсват такива гори.- 2.</p>
<p>4.7. Екосистеми (защитени и застрашени горски видове)</p>			
<p>Пълен текст на критерия: Съществуващите на територията на УГСЕ защитени и застрашени горски видове (растителни и животински) са класифицирани според приложенията на ЗБР (по брой/площ) или съгласно съответното приложение в НИПГТ. Вземат се мерки за тяхната защита и/или за увеличаване на тяхната популация (когато е възможно), като същевременно се полагат грижи за защита на техните местообитания (крит.4.6).</p>			
<p>Обективен критерий: УГСЕ осигурява спазването на специфичните изисквания и параметри на видовете под защита, за да могат те да се развият в благоприятна среда и условия</p>			

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>4.7.1. Има ли УГСЕ специално разработен раздел/списък/таблица/ за защитени видове (в т.ч. застрашени, уязвими и ендемитни растителни и животински), вкл. в 33 по Натура 2000, ако има такива видове? Дали УГСЕ спазва описаните с планирането режими на опазване на защитените (вкл. ендемитни) и застрашените горски видове при стопанисването? Дали има регистрирани сигнали и жалби и публикации в печатни и електронни медии, за нарушения и незаконни действия спрямо тези видове на територията на УГСЕ.</p> <p>УГСЕ трябва да има систематизирано на книжен или електронен носител съответните нормативни актове, регистри, списъци, приложения и т.н., както и да липсват оплаквания, жалби и публикации относно посегателства върху съществуващи на територията му защитени видове. УГСЕ трябва да има комплектована своя информационна база данни – вътрешен документ (доклад, раздел или др. формат, който да се приложи като част в ГСПл или като отделен документ) разработен на основание законните* източници на информация за съществуващите застрашени, уязвими, ендемитни и др. защитени растителни и животински видове, както и с мерките за тяхното опазване, ако съществуват такива. Персонала на УГСЕ е запознат с документа.</p> <p>„0“ – е оценката при липса на документално оформен раздел/доклад или др. както и при наличие на постъпили основателни (след проверка от компетентен орган) жалби и публикации;</p> <p>Частично е изпълнението, когато в ГСПл има конкретна информация (раздел, списъци и др.) за такива видове, но все още липсват данни, доколко, дали и как специфичните режими се прилагат на практика. Такива данни /указания трябва да се съдържат напр. в позвоелителните за сеч, в технологичните планове и др. съобразно НБ.</p> <p>*Законните източници на информация за защитените /застрашени, уязвими и ендемитни видове са посочените в Колона 2.</p>	<p>Документална проверка: ОПРГТ, Инвентаризация, ГСПл, Проверка за наличната на хартиен и/или електронен носител Списък на видовете под защита със съответния им статут и режими на опазване; ПУ на ЗТ/ЗЗ, Заповеди за обявяване на МОСВ и др. документи на УГСЕ; ЗБР и неговите приложения, ЗЗТ, Червената книга на България, категория на червения списък на IUCN; Заповеди на МОСВ за обявяване на ЗТ и ЗЗ, Друга достъпна публична информация от МОСВ, в т.ч. за благоприятно природозащитно състояние (БПС), информация за видовете от първичните формуляри и доклади за състоянието и др. документи (налични в сайта на МОСВ – НСЗП).</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2, вкл. когато такива видове отсъстват, вкл. за имотите <2 ха, когато не са в зона по Натура 2000, Ч -1, Не – 0.</p>
<p>4.7.2. Дали УГСЕ поддържа актуална база информация (съобразно списъците по т.4.7.1) с изпълнение на евентуални предписания на компетентните органи относно ендемитни, застрашени и/или уязвими горски видове (растения и животни). Частично е изпълнението когато има информация, но тя е непълна или неструктурирана по удобен за ползване начин.</p>	<p>Документална проверка – регистри, списъци, предписания на компетентните органи и записи /документи удостоверяващи тяхното изпълнение.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 2 (вкл. когато такива видове отсъстват, вкл. за имотите <2 ха, когато не са в зона по Натура 2000), Ч -1, Не – 0.</p>
<p>4.7.3. Има ли доказателства за това, че УГСЕ предприема превантивни мерки за закрила и защита на защитени и застрашени растителни и животински видове? Същите не могат да бъдат предмет на търговски сделки. (В смисъла на Конвенцията за международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора [CITES]. Частично е изпълнението когато такива мерки не са адекватно насочени към превенция на съответните видове, напр: липсват информационни материали и забранителни и др.п. табели разпространени в гората.</p>	<p>Документална проверка – Охранителни участъци, Заповеди и длъжностна х-ка, Констативни протоколи на УГСЕ, Актове за админ. нарушения, фактури, Доклади, на РИОСВ, РДГ, други документи</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 2, (вкл. когато такива видове отсъстват вкл. за имотите <2 ха, когато не са в зона по Натура 2000), Ч -1, Не – 0.</p>

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
4.8. Трансформация / сукцесия на горски територии			
<p>Пълен текст на критерия: УГСЕ осигурява опазване на биологичното разнообразие върху цялата залесена площ. Тя може да поиска смяна на предназначението на стопанисваните гори само в <u>нормативно-определените</u> <u>указаните със стандарта</u> случаи.</p>			
<p>Обективен критерий: УГСЕ е осигурило защита и опазване от деградиране на горските територии.</p>			
<p>4.8.1. Дали е допусната промяна на ГТ, в смисъла на промяна на видове гори, от естествени към изкуствени и от високостъблени към издънкови за превръщане и нискостъблени, както и промяна на дървесния състав от по-ценни дървесни видове към по-слабо желани такива.</p> <p>Дали са допуснати неблагоприятни промени в смисъла на загуба на горска територия, която да е превърната в не-горска (гола за застрояване или за други не-горски нужди).</p> <p>За оценка на индикатора, може да се използват видовете гори от Приложение 5 на НИПГТ. Ако при инвентаризацията или мониторинга / одита има данни за подобни промени, то те се посочват.</p> <p>За Не- изпълнение се приемат случаите на допуснати промени в описаните направления, с изключение на случаи:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) свързани с използването на земята и управлението на горите, и е резултат от национално или регионално планиране на земеползването, управлявано от правителствен или друг официален орган, включително консултации с материално и пряко заинтересовани лица и организации; и б) в съответствие с националната и регионалната политика и законодателство /Напр.ОПРГТ/; с) когато промените са резултат на естествени сукцесионни процеси и те са се случили въпреки предприети лесовъдски мерки за ограничаване на тези въздействия (напр. като: санитарни сечи, изсличане на подлеса от нежелани видове, отглеждане на подраства и др.п.), при което няма отрицателно въздействие върху застрашени защитени (включително застрашени и уязвими, редки или) горски екосистеми, културно и социално значими райони, важни местообитания на застрашени видове или други защитени територии; и д) допринася за дългосрочни консервационни, икономически и социални ползи. <p>Дали горската инвентаризация или Надзора констатира негативни промени на териториите по начина на трайно ползване („за нуждите на ГС“ – намаляват за сметка на други видове територии по Кадастър /КВС). Също, дали се допуска замяната на ценни (застрашени или защитени) видове гори за сметка на по-малоценни:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) в съответствие с националната и регионалната политика и законодателство /Напр.ОПРГТ/; б) включва малка част от вида на гората; и <p>За Частично се приема изпълнението на индикатора, когато с ГИ или при проверка се установят негативни промени, които се дължат на някои от описаните изключения (а-д), както и случаите на големи природни бедствия, урагани ветрове и валежи, както и големи пожари. При наличие на подобни се препоръчват мерки за подобряване на състоянието.</p> <p>- ха, с натрупване за всеки отчетен период.</p>	<p>Документална проверка: ОПРГТ, Инвентаризация, Надзор, Кадастър, КВС, ГСПл/Пр, Заповеди, ОГФ - 1, Доклади, Публикации в Интернет и др.</p>	<p>Задължителен за УГСЕ</p>	<p>Да - 0, Ч - 1, Не - 2</p>

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
Критерий: 5 Приложимо международно, национално и местно законодателство и управление на горите.			
5.1. УГСЕ отоваря на приложимите правни и други изисквания на българското и транспонираното европейско законодателство			
Пълн текст на критерия: УГСЕ идентифицира, поддържа и прилага документирана информация за правни и други изисквания, касаещи дейността им съгласно приложимото българско и транспонираното европейско законодателство, както и с изискванията на PEFC, с оглед осигуряването на устойчиво управление на горите. Ролите и отговорностите в рамките на организацията са определени			
Обективен критерий: За устойчивото стопанисване на горите, УГСЕ и свързаните с дейностите й оператори, спазват всички национални и международни законови изисквания, съответстващи на Критериите на PEFC. Водят се записи, които дават доказателство за съответствие с изискванията на стандартите за управление на горите.			
<p>5.1.1. Дали управителят на УГСЕ, изпълнителят на дейности и техните служители отговарят на изискванията на нормативната уредба за квалификация и компетентност. Управителят на УГСЕ /частнопрактикуващия лесовъд са ангажирани да не допускат на работа в гората лица без съответната квалификация и умения. (Относно е към 5.4.1)</p> <p>За УГСЕ управлявани с ГСПр, тези изисквания се отнасят към обслужващия частно-практикуващ лесовъд (ЧПЛ) и ангажираните от него /от собственика/ изпълнители на дейности.</p>	<p>Документална проверка: Че са класифицирани и се съхраняват: Дипломи за завършено образование в областта на ГС на служителите, /квалификации и умения и др.изискуеми за съответните дейности, референции и договори за заеманите длъжности (за служителите и назначените работници, за ЧПЛ), Документация с изисквания по процедури за възлагане съотносими към изпълнителския персонал. Контролни листове за извършени инструктажи и проверки.</p>	Задължителен	Да - 2, Не - 0.
<p>5.1.2. Дали националните законови и подзаконови актове приложими в горското стопанство се прилагат в практиката на УГСЕ. (напр: за сечи, залесяване, инфраструктура, странични ползвания). Наличен е актуализиран Списък / Регистър / с приложимите външни документи за горите на национално и областно ниво. вкл. изискванията на българския стандарт по PEFC. За УГСЕ управлявани с ГСПр, това изискване се отнасят към обслужващия ЧПЛ.</p>	<p>Документална проверка: Че са класифицирани и се съхраняват: Актуален списък/регистър (може електронен) с действащи нормативни актове от приложимото българско и европейско законодателство и изискванията. Цялата документация, вкл.: ГСПл/Пр, позволятелни за сеч, работни инструкции (заповеди, писма), трудови договори и договори за възлагане на дейности с приложени правни аргументи и изисквания; проверка на съответствието между предвиждания на ГСПл/Пр и изпълнението им на средносрочна база (5 /10 години)</p>	Задължителен	Да - 2, Не - 0.
<p>5.1.3. Налице ли са доказателства, че при управлението на УГСЕ, управителя /собственика на гората се съобразява с всички изисквания на законодателството - трудова (здраве и безопасност, защита), данъчно, относно правата на собственост.</p>	<p>1. Документална проверка: Че са класифицирани и се съхраняват: Проверка за наличната на хартиен и/или електронен носител с приложимата нормативна база; Съставени актове за админ.нарушения на ръководния персонал или на ЧПЛ, проведени обучения. 2. Интервюта;</p>	Задължителен	Да – 2, Не - 0.
<p>5.1.4. Налице ли са доказателства, че ръководството на УГСЕ и отговорния експертен състав са запазват прилагат разпоредбите на природозащитното законодателство – защитени територии, биологично разнообразие (защитени видове и местообитания)? За УГСЕ управлявани с ГСПр, това изискване се отнасят към обслужващия ЧПЛ.</p> <p>Дали има сигнали, оплаквания, публикации за нарушаване на разпоредби на природозащитното законодателство от страна на служители на УГСЕ? Проверката изисква наличие на съответна заповед и/или вътрешни правила/указания, които може да са включени като раздел и в ГСПл/Пр, а така също и проведени обучения, практики и др.п. за лесовъдския състав.</p>	<p>1. Документална проверка: Че са класифицирани и се съхраняват: Проверка за наличната на хартиен и/или електронен носител приложима природозащитна нормативна база, както и на вътрешни правила/указания за практиката; Проведени обучения, Сигнали и жалби 2. Интервюта;</p>	Задължителен	Да – 2, Не - 0.

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
5.2. Изисквания към горския управител за ангажираност към критериите и индикаторите за устойчиво управление на горите по системата PEFC			
Пълн текст на критерия: УГСЕ се управлява от компетентни лица, пряко ангажирани с прилагането на устойчив модел за управлението на горите базиран на българския горски стандарт по PEFC			
Обективен критерий: На лице са всички приложими документи, лигитимиращи управителя на УГСЕ като компетентен да се съобразява с изискванията на стандарта с критерии и индикатори за устойчиво управление на горите в България според изискванията на PEFC.			
5.2.1. Дали собственика или управляващия ГСЕ са подписали декларация за ангажираност към принципите и критериите на PEFC - BG стандарта за минималния 5 год.период на валидност?	Документална проверка: Подписана декларация за ангажираност	Задължителен	Да - 2, Не – 0.
5.2.2. Налице ли са доказателства, че управителят е предприел необходимите действия за изпълнение на дейностите според изискванията на критериите и индикаторите на PEFC – BG ? Необходими действия, като напр.: От една страна: визуализация на видими места в административната сграда и около нея на схеми, Декларация за ангажираност на ръководството и др. документи, както и уведомяване на персонала, изпълнителите на дейности и др. заинтересувани лица, а от друга страна: попълнени въпросници / декларации с основни изисквания на стандарта, подписани от служители и изпълнители на дейности.	1. Интервюта; 2. Документална проверка: Информация от собственика, въпросници, декларации, табла и др. записи, доклади от вътрешен одит и др.изискуеми според приложимите стандарти и/или законодателството.	Задължителен	Да - 2, Не – 0.
5.3. Незаконни дейности и превенция			
Пълн текст на критерия: УГСЕ трябва да е в състояние да докаже, че на територията на неговата юрисдикция не се осъществява под каквато и да било форма незаконен дърводобив, строителство и земеползване, палежи на пожари и други незаконни дейности, и / или да докаже че е предприела необходимите превантивни/ коригиращи действия при възникване на съответния казус.			
Обективен критерий: В УГСЕ са предприети всички законови действия за противодействие и превенция на незаконния дърводобив, строителство и земеползване, опожаряване, браконьерство и други.			
5.3.1. Поддържа ли УГСЕ архив на нерегламентираните дейности и записи за предприетите действия от отговорните лица, отделно - превантивни мерки, и т.н.съобразно изискванията на законовата и подзаконовата нормативна база. Предприети действия от отговорните лица – доколкото такива действия не са в юрисдикцията на други органи, като МВР, Полиция, ГД ПБЗН, ТП ДГС/ДЛС, Община и др. Частично – когато архива е непълен, като не съдържа цялостната документация за предприетите действия от УГСЕ.	Документална проверка: –Информация за нарушенията в ГТ съгласно ЗГ; за установените административни нарушения (рапорти, доклади, констативни протоколи, наказателни постановления /НП/, акт за установяване на административно нарушение /АУАН/, актова книга) - ДГС-РДГ- ИАГ и др.УГСЕ.	Задължителен	Да – 2, вкл. когато липсват такива случаи), Ч – 1, Не - 0.
5.3.2. Има ли доказателства за превенция и противодействие от страна на УГСЕ според изискванията на законодателството, относими към констатирани нарушения? (незаконна сеч, незаконно използване на земи и гори, строителство и др. според действащата нормативна уредба) За превенция се приемат дейности, като: наличие на указаните в „колона 2“ документи и други действия за предотвратяване на нарушения – периодични инструктажи с подписи на лицата, обучения и др.п. Частично – когато предприетите действия не съответстват на актуалната нормативна уредба, напр. при коректно съставен АУАН, не е издадено НП, подаден доклад или рапорт за констатирани нарушения, но липсват предприети действия.	Документална проверка: Заповеди за определяне на охранителни участъци и назначена горска охрана; заповеди за дежурства; Книга с инструктажи; констативни протоколи, съставени актове (АУАН), наказателни постановления и др. от РДГ и др.контролни органи, или други подобни материали. Изпълнение на планираните дейности за защита от пожари.	Задължителен	Да - 2, вкл. когато липсват такива случаи, Ч – 1, Не - 0.

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
5.4. Знания и опит			
Пълен текст на критерия: Управлението на горите и реализацията на дейностите в ГСЕ се базират на компетентност, знания, натрупан опит и умения на ръководния персонал и на специалистите, както и на изпълнителите и на техните служители и работници.			
Обективен критерий: В управлението и дейностите в горските територии се допускат само квалифицирани и компетентни специалисти и работници, съгласно приложимото законодателство.			
<p>5.4.1. Има ли доказателства за професионалната компетентност на изпълнителите на дейности (на техните работници, относно образование и квалификация, в т.ч. професионални курсове и др.)? Допълнение: Дали лицата извършващи дейностите по дърводобив и други, притежават всички необходими според законодателството регистрации, разрешения, квалификации, вкл. за работниците си? За доказателства се приемат документи, като: указание в „колона 2“, които управителят/ собственикът трябва да изисква при сключване на договор и да съхранява до всеки следващ одит. (относимо и с изискването по 5.1.1.)</p>	<p>Документална проверка: Поименен списък на работещите на обекта лица с притежаваната от тях квалификация и документи за правоспособност, удостоверения, дипломи, проведен инструктаж, и др., Предписания на Управителя на УГСЕ при отклонения</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2, Не – 0.</p>
<p>5.4.2. Дали има доказателства за планирани и проведени обучения на персонала на УГСЕ свързани с изпълнението на дейностите му (техния обем и мащаб)? За доказателства се приемат документи, като: указание в „колона 2“, които управителят/ собственикът трябва да съхранява до всеки следващ одит или по-дълго съобразно НБ. Частично – представените доказателствени документи не са достатъчни, напр. липсва присъствен списък на обучаемите се лица, загубени свидетелства или други документи и пр.</p>	<p>Документална проверка: Утвърдена годишна програма за обучение с теми, продължителност, лектори; Списък на участващите, Писма /локана и програма от организатори – РДГ, ДП, ИАГ, Община, Фирми на обучението за лесовъди и друг специализиран персонал.,</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 2, вкл. за УГСЕ с площ < 2 ха, Ч - 1, Не - 0.</p>
<p>5.4.3. Има ли доказателства, че УГСЕ изисква изпълнението на различни дейности, да се опира на най-добрия местен опит и утвърдени практики?</p>	<p>1. Интервюта; 2. Документална проверка: обмяна на опит, посещения на други УГСЕ, участие в национални и регионални съвещания и др.п.</p>	<p>Препоръчителен</p>	<p>Да – 2.</p>
Критерий: 6 Поддържане на социално-икономическите условия и функции на горите.			
6.1. Права на собственост и ползване			
Пълен текст на критерия: Правният статут на собствеността върху горските територии е установен съгласно разпоредбите в приложимата нормативна база за горите. Правата на ползване за всеки собственик и интересите на останалите заинтересовани страни са отчетени в Горскостопанския план/ програма.			
Обективен критерий: Правото на собственост и правото на ползване на горските ресурси е ясно дефинирано, доказано и документирано. В горскостопанския план програма са отчетени правата на ползване и интересите на заинтересованите страни.			
<p>6.1.1. Могат ли горовладелците да докажат своите права на собственост и ползване на горските ресурси?</p>	<p>Документална проверка: Документи удостоверяващи собствеността върху горските територии, ГСПл/Пр, Образци/справки/решения от Общ.Служба „Земеделие и гори“ към МЗХГ, Актове и др.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2, Не – 0</p>
<p>6.1.2. Отразени ли са правата на собственост и ползване и евентуалните ограничения в ГИ и в ГСПл, и също в ОПРГТ?</p>	<p>Документална проверка: Справка/таблица в ГИ и/или ГСПл/Пр, Карта по видове собственост, ОПРГТ и др.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 2, Не - 0,</p>

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
6.1.3. Има ли доказателства, че за определените за сертифициране или сертифицирани територии се водят съдебни спорове (относно собствеността), а в случай че се водят такива, дали са налице доказателства, че в тях нерегламентирано се извършва стопанска дейност? Частично е изпълнението, когато има заведени искове и в момента на сертифицирането/одита, все още няма решение на компетентния съд, но в УГСЕ не са регистрирани нерегламентирани стопански дейности.	1. Документална проверка : Информация от собственика, заинтересованите и засегнати страни- 2. Интервюта.	Задължителен	Да- 0, Ч - 1, Не – 2
6.2.Насърчаване развитието на селските райони			
Пълен текст на критерия: Горското планиране и управлението на ГСЕ обобщава множеството функции на горите пред местните общности, да изтъква дължимото внимание към ролята на горското стопанство, което е един от основните фактори за развитие на селските райони, вкл. чрез възможностите за заетост, които то разкрива.			
Обективен критерий: Управителя провежда регулярни срещи с представители на местните общности и споделя актуалните въпроси (проблеми и успехи) от изпълнение на дейностите			
6.2.1. Има ли (и какви) доказателства за комуникация със заинтересованите страни /местни общности и лица по собствена на управителя или по нечия друга инициатива ? Дали собственикът (управителя на УГСЕ) са участвали в срещи, разговори, съвместни изяви с представители на местните общности, НПО и др. заинтересовани лица? В случаите с ГСПл - изцяло, а при управление с ГСПр комуникацията се осъществява чрез РДГ. Частично е изпълнението, когато срещи и комуникации има, но те следват публикации и обществените реакции, а не са регулярни /периодични, независимо по чия инициатива.	1. Интервюта 2. Документална проверка: - проведени срещи, разговори, кореспонденция, публикации, публични изявления, събрания; протоколи от работни срещи, семинари, обучения, информация от собственика и др.	Задължителен	Да - 2, вкл. за УГСЕ с площ < 2 ха; Ч – 1, Не – 0.
6.2.2. Има ли информация за изпълнение на проекти по ПРСР (CAP) касаещи горската територия от УГСЕ, вкл.информационни дейности, кампании и обучения? В кои направления /мерки, Програмен период, обща стойност, Отчетено/приет за изпълнен. (бр, ха, лв, др.)	Документална проверка: документация по съответните проекти, ако е налична. Ако са били изпълнители.	Препоръчителен	Да – 2.
6.3. Публичност, ефективна комуникация			
Пълен текст на критерия: За горските територии са разработени и се прилагат рамкови областни планове за развитие, които са регионално дефинирана основа за изпълнение на държавната горска политика на регионално ниво. С непосредственото участие на собствениците, мениджърите и другите заинтересовани страни и общности представени на областно и национално ниво, и на база на нормативните разпоредби действащи в Р.България и в ЕС, в ОПРГТ са определени рамковите условия за развитие на горските територии, и се дава информация за потенциала на производствените и непроизводствени функции на горите; ролята и мястото на заинтересованите страни и пр. Управлението на горите се основава на базата на инвентаризация, планиране и картографиране на горите, горските територии и горските ресурси. Това оперативното планиране с ГСПл/Пр преди да бъде утвърдено, се консултира публично и се приема при участието на представените в региона заинтересовани страни. На всички етапи наличната информация, както и резюмета на вече изработените и утвърдени документи (ОПРГТ, ГИ, ГСПл/Пр) са публично достъпни за заинтересованите страни.			
Обективен критерий: ОПРГТ както и ГСПл/Пр и придружаващите ги приложения, карти и резултати от мониторинга (за изминал период) се разглеждат и приемат след представително обществено обсъждане от комисии с широко участие на заинтересованите лица. Одобрените Утвърдените ГСПл/Пр. или техни резюмета с обобщаваща информация са публично достъпни. освен ако не представляват строго поверителна търговска тайна			

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>6.3.1. Дали УГСЕ е осигурила публичен достъп на заинтересуваните страни при приемането на ГИ и на ГСПл/Пр, горската карта, плановете за пожарна безопасност и др, съгласно изискванията на НИПГТ? (освен онези от тях, които поставят собственика в неравностойно положение на пазара, представляват стриктно конфиденциална бизнес информация или търговска поверителна тайна)?</p> <p>Има ли към протоколите за приемане на ГСПл изразени особени мнения (ОМ)? – бр, и дали същите са приети/отхвърлени с Протокола на Експертния съвет към ИАГ/РДГ?</p> <p>ИАГ, и/или РДГ, и/или УГСЕ осигуряват ГСПр се приемат от РДГ и тя има отговорност да направи публичния достъп до съответната информация по подходящ и достъпен начин (напр. на интернет страницата си.) –напр. регистър на горските програми по имоти и/или по друг критерий.</p>	<p>Документална проверка: Писма/Покани до заинтересуваните страни и ведомства, Протоколи от съвещания и Експертни съвети за приемане на ГСПл/Пр от ИАГ или РДГ, от/за обществените обсъждания на ГСПл на гори държавна и общинска собственост; постъпили жалбите, особени мнения и други писма, коментари и предложения; друга информация на собственика (вкл. на електронната му страница); др. документи</p> <p>ГСПл за държавните УГСЕ са публикувани на адрес www.iag.bg, а за недържавните – на сайтовете на съответните РДГ и на общините (за общинските гори).</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 2, Не - 0.</p>
<p>6.3.2. Дали УГСЕ е осигурила публичен достъп на заинтересуваните страни до обобщаваща информация от ГСПл и Г.Инвентаризация и (публикувани на страницата на ИАГ и/или на УГСЕ), както и на резултати от текущ контрол върху дейността направен от контролни органи, Надзор по изпълнението на ГСПл и от др. държавни, областни и обществени организации, както и на други сигнали, жалби, предложения, и пр.м стига същите да не представляват класифицирана информация съгласно НБ.</p> <p>Дали резюмета с обобщаваща информация от ГИ и ГСПл/Пр са публикувани на страницата на УГСЕ?</p> <p>В т.ч. трябва да са публикувани и обсъжданията на резултати от мониторинга във връзка с одитирането за съответствие с изискванията на този стандарт.</p> <p>ИАГ на своята Интернет страница има публикувана информация за актуалните ГИ за всички ГТ и ГСПл по УГСЕ – държавна собственост.</p>	<p>Документална проверка:</p> <p>ГСПл за държавните УГСЕ са публикувани на адрес www.iag.bg, и на собствената страница на УГСЕ за държавните собственици, а за недържавните – на сайтовете на съответните РДГ и на общините (за общинските гори), друга информация на собственика (вкл. на електронната му страница); др. документи</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 2, вкл. за УГСЕ с ГСПр, публикуването на информация за която е в пълномощията на РДГ; Не - 0.</p>
<p>6.4. Решаване на спорове и жалби</p>			
<p>Пълен текст на критерия: При възникване на спор по отношение на управлението на гори и горски територии се прилагат документиран публични процедури и УГСЕ и/или регионалните контролни органи, реагира максимално бързо по повод и за решаването на възникнали спорове и жалби по отношение на управлението на горите, правата на ползване и владееене, условия на работа, социални ползи и др., съобразно възприетите процедури / механизми</p>			
<p>Обективен критерий: УГСЕ реагира максимално бързо по повод и за решаването на възникнали спорове и жалби по отношение на управлението на горите, правата на ползване и владееене, условия на работа, социални ползи и др, съгласно възприетите нормативно процедури / механизми и срокове.</p>			

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>6.4.1. Има ли доказателства, че собственикът /управителя на УГСЕ и неговите служители осъществяват в диалог, преговори, обсъждане на въпроси, отнасящи се до управление, ползване на горите, уреждане на спорове по собственост, владение и др.п. със заинтересуваните лица, в т.ч. служители, местни власти, предприемачи, НПО и пр.</p> <p>Проверява се наличието на разписана процедура за реагиране при постъпили в деловодството или публикувани в пресата жалби, оплаквания, сигнали, предложения отнасящи се към управлението, ползванията на горите, увреждания и негативни въздействия, както и за спорове по собственост, владение в рамките на УГСЕ и т.н.</p> <p>Частично е изпълнението когато има ясно разписани процедури за реакция от страна на УГСЕ относно сигнали и жалби, както и доказателства за водене на такъв диалог (покани, интервюта, други публикации), но въпреки това има подавани основателни жалби, и/или съответните заинтересувани страни не са се отзовали или продължават да изразяват различни позиции.</p>	<p>1. Интервюта;</p> <p>2. Документална проверка: Разписана процедура за действие при постъпили жалби и оплаквания; Регистър на постъпили оплаквания, жалби, актове и наказателни постановления, препоръки, мнения, обсъждания, Информация на собственика; Анкети със заинтересовани лица и групи; протоколи от обществени обсъждания на ГСПл и ОПРГТ и др.)</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2, вкл. УГСЕ с ГСПр за които липсват констатирани нарушения и/или постъпили жалби Ч – 1, Не – 0.</p>
<p>6.5. Икономически функции и важност на горите.</p>			
<p>Пълнен текст на критерия: УГСЕ реализира оптимално на пазара установените с ГСПл/Пр суровини, продукти и услуги с произход от своите горски територии и с това стимулира местното производство и заетост.</p>			
<p>Обективен критерий: Засилва се значението на гората за местната икономика и за развитие на селските райони</p>			
<p>6.5.1. Стимулира ли и как УГСЕ местното производство на суровини, продукти и услуги? Помощни индикатори, които да се ползват като ориентир за сравнение: Какъв е делът на дърводобива и на местната дървообработваща индустрия в общия БВП на общината /областта? Какъв е брутният вътрешен продукт /БВП/ на общината / областта? Ползва се информация от сайта на общината/областта). Артикули /асортименти/ - количество /год, %.</p> <p>За УГСЕ с площ < 100 ха за принос за местното производство, се счита дървесината за собствени нужди на собственика и на неговото семейство.</p> <p>За частично се приема изпълнението, когато през последните 2 години > 50% от реализираната продукция отива за преработка и производство, локализирана извън границите на областта.</p>	<p>1. Интервюта</p> <p>2. Документална проверка: Статистическа информация от ОГФ-5, ГСПл/Пр; Информация на собственика - справки, фактури и др.п. документи; Финансови отчети, Областен / общински план за развитие, Публикации, Интернет информация.</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да – 2, Ч – 1, Не - 0.</p>
<p>6.5.2. Използува ли УГСЕ местни ресурси (трудова, услуги и стоки) в своята дейност? Има ли назначен персонал - местни жители, използва ли услугите /възлага ли дейности на местни фирми (брой служители, брой фирми, % от всички местни фирми, бр./год) Местни жители /фирми – се приемат да са от същата или съседните общини. За УГСЕ с площ <100 ха, без назначен собствен персонал, за местни ресурси/ жител се счита собственикът и управляващият.</p> <p>Частично е изпълнението когато по-малко от 50% от назначения персонал /вкл. на изпълнителите на дейности/, е от местни жители.</p>	<p>1. Интервюта</p> <p>2. Документална проверка : Проведени процедури за местни фирми; Областен и Общински план за развитие, Щатно разписание на служителите, други</p>	<p>Задължителен</p>	<p>Да - 2, Ч – 1, Не - 0.</p>

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>6.5.3. Допринася ли УГСЕ за осигуряването (средното годишно количество) на дървесина за енергийни цели за нуждите на местното население? - пл./пр.м3/год /за 5 год, Местно население – от същата или от съседните общини. За УГСЕ с площ < 100 ха за принос за енергийни цели, се счита и дървесината за собствени нужди на собственика и на неговото семейство. Частично е изпълнението ако изискването не е спазвано през последните 2 години, вкл. при изчерпани възможности за добив според ГСПл/Пр.</p>	<p>1. Интервюта с местното население. 2. Документална проверка: ОГФ-5, Главна книга, ГСПл/Пр, Пр, отчети за продажбите на дърва за огрев, Списък на заявките, статистическа информация за ползуването,</p>	Задължителен	Да – 2, Ч – 1, Не - 0.
6.6. Здравни и рекреационни функции и значение на горите			
Пълен текст на критерия: Определени са горски пространства с осигурен свободен достъп до тях, които са предназначени преимуществено за отдих и рекреация.			
Обективен критерий: Създадени се условия ползуването на горите и горските територии за отдих и рекреация да се увеличава			
<p>6.6.1. Определени ли са горски територии за рекреационни цели? (ха, %) Според съществуващите нужди и тенденции, с ОПРГТ /ГСПл са определени или УГСЕ сама е идентифицирала и стопанисва като такива ГТ в близост до населените места или на други популярни за населението и гостите в района места. Частично е изпълнението, когато при наличие на такива места, УГСЕ е направила необходимите маркировки и др.предохранителни мерки, но същите не се спазват /или се спазват само частично от местните жители или от посетителите.</p>	<p>Документална проверка: Инвентаризация, ГСПл/Пр, картен материал, ОПРГТ за налични рекреационни гори, зелени зони, крайградски и др.паркове, дендрариуми, заповед /разпореждане на управителя или на друг упълномощен орган и др.</p>	Задължителен	Да - 2, вкл. ако такива обекти липсват на територията на УГСЕ, Ч – 1, Не – 0.
<p>6.6.2. Има ли в зоните със специфичен режим за рекреация, интересни ландшафтни образци, отделни дървета и т.н., изградена инфраструктура и съоръжения улесняващи и привличащи потребителите? - брой, ха, км, лм; лева/инвестиции, лева/год. Частично е изпълнението, когато при наличие на такива образци и др.п. обекти, УГСЕ или друг оторизиран орган е изградил подходящата инфраструктура, но същата не се поддържа и опазва по подобаващ начин.</p>	<p>1. Документална проверка: Информация на собственика (ОПРГТ, ГИ, ГСПл/Пр, ПУ на ЗТ по ЗЗТ, заповеди за обявяване и др); класифицирани са по вид - сгради, пътища, маршрути, маркировки, приспособления за подрастващите, екоучилища и др.п.; 2. Интервю със заинтересувани лица: граждани, туристически дружества, общинска администрация и др. 3. Теренна проверка,</p>	Задължителен	Да - 2, вкл. ако такива обекти липсват на територията на УГСЕ Ч – 1, Не - 0. Не приложимо
<p>6.6.3. Дали УГСЕ е осигурила подходящ публичен достъп до горите с цел отдих и рекреация на местното население, като едновременно с това се зачитат и евентуалните ограничителни режими в тези гори? Ограничителни режими за горските територии трябва да са въведени съгласно ОПРГТ и ГСПл/Пр, на основание ЗГ, ЗЗТ, ЗБР, ЗУТ, ЗВ и др. нормативни актове. Частично е изпълнението, когато УГСЕ е осигурила достъп до горите с цел отдих и рекреация, но не е извършила необходимите обозначения (с маркировки, табели и др.п.), с оглед превенция срещу нарушаване на съществуващи ограничения и опазване на горите.</p>	<p>1. Документална проверка: Информация на собственика, като:ОПРГТ, ГИ, ГСПл/Пр, ПУ на ЗТ по ЗЗТ, заповеди за обявяване и др. 2. Интервюта. 3. Теренна проверка</p>	Задължителен	Да - 2, вкл. ако липсват подходящи такива и горите не са категоризирани за отдих и рекреация, Ч – 1, Не - 0.
6.7. Обекти с културно и историческо значение.			
Пълен текст на критерия: Обектите с културно, историческо и духовно значение са определени, опазват се и се използват съобразно законовите изисквания.			
Обективен критерий: УГСЕ дава съществен принос за опазване и развитие на обектите с културно, историческо и духовно значение сред горските територии.			

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>6.7.1. Определени ли са (картирани и обозначени на терена) местата с културно, историческо, и религиозно значение от УГСЕ, съвместно с участието на местните заинтересувани групи и лица и/или централно-ведомствени органи (което е приложимо)? по вид - бр, ха, Частично е изпълнението, когато с ГИ / ГСПл/Пр или друг официален документ такива обекти са идентифицирани и картирани, но на терен УГСЕ съвместно с местните заинтересувани групи и лица, все още не са ги обозначили с маркировки, табели и др.п., т.е. не са осигурили достъп до тях.</p>	<p>1. Документална проверка : Информация на собственика; на МЗГХ, ИАГ, РДГ, ДПП, ОПРГТ, ГСПл/Пр; МК; МОСВ, РИОСВ, ДНП; МРРБ, Областен/общински ПР, стратегии, проекти; Публикации, 2. Интервюта: Информационни бюра и служби в общината; 3. Теренно посещение</p>	Задължителен	Да - 2, вкл. ако такива обекти липсват, Ч – 1, Не – 0.
<p>6.7.2. Дали УГСЕ поддържа горите около обектите с културно, историческо, и религиозно значение, като се грижи за тяхното опазване и развитие? Поддържат се ГТ чрез подходящи лесовъдски мерки, като: отгледни или санитарни /технически сечи, изсичане на храсти и подлесна растителност, на единични заболяли и опасни за хората дървета, както и освобождаване за експониране на ландшафтно значими или биотопни важни единични дървета и др.п. Освен тези лесовъдски мерки, УГСЕ и/или друг оторизиран орган следва да поддържа чистотата и безопасността в обозначените райони. Частично е изпълнението, когато УГСЕ е водило някои от изброените лесовъдски и други мерки, но в недостатъчна степен, вкл. никакви такива през последните 2 години.</p>	<p>1. Документална проверка: Информация на собственика (ползувателя): (ДГС/ДЛС/ДПП/ДНП), на Туристически дружества, от Информационни бюра и служби в общината, публикации. 2. Интервю със заинтересувани лица и групи.</p>	Задължителен	Да - 2, вкл. ако такива обекти липсват, Ч – 1, Не – 0.
6.8. Здраве и безопасност			
<p>Пълнен текст на критерия: УГСЕ трябва да разработи и спазва процедура за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, съгласно действащата нормативна и поднормативна база на територията на Република България и ЕС, и конвенциите на Международната организация на труда (МОТ), съдържаща критерии за оценка и мерки за контрол.</p>			
<p>Обективен критерий: При осъществяване на дейността на територията на УГСЕ се регистрира намаляване на трудовите злополуки и професионалните заболявания</p>			
<p>6.8.1. Дали управлението на ГСЕ е идентифицирало рисковете за здравето при упражняване на дейности в горите и провежда ли се периодически инструктаж? При УГСЕ с ГСПр, собственикът или управляващия /ЧПЛ е отговорното лице за провеждане на инструктаж с изпълнителя на дейности. Частично е изпълнението, когато в системата за управление и в отделен списък /наръчник за безопасност има изброени рисковете и мерки за предпазване от тях, но няма доказателства за провеждан периодически инструктаж или за раздадени наръчници за безопасност на труда в горите.</p>	<p>1. Документална проверка: Документация, Описание на мерки за ограничаване на рисковете, Наръчник за безопасност на труда в горите, Книга за инструктаж подписана от работниците, други материали; 2. Интервю със служители, изпълнители на дейности</p>	Задължителен	Да – 2, Ч – 1, Не – 0
<p>6.8.2. Осигуряват ли се безопасни условия на труд (безопасни работни практики) на всички работещи в гората? Дали всички работници използват защитно облекло и индивидуални предпазни средства? Тези изисквания се поставят и спазването им се контролира от УГСЕ, а следва да бъдат прилагани от изпълнителя на дейности и от техните работници. Управителят/собственикът на УГСЕ е солидарно отговорен с отговорното лице на изпълнителя на дейности. Частично е изпълнението, когато собственикът/управителят е предупредил изпълнителите за този ангажимент и го е изискал при възлагане на дейности, но при проверката на терена се установят единични случаи (при само един от изпълнителите на дейности и само за един от всичките му работници), в които липсват такива индивидуални защитни средства.</p>	<p>1. Документална проверка: доклади на контролни органи, фактури, доклад / предписание от служба по трудова медицина, Договори за възлагане на дейности със съответна клауза и др. 2. Проверка на терена/обекти на изпълнители.</p>	Задължителен	Да – 2, Ч – 1, Не – 0

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
<p>6.8.3. Има ли допуснати на територията на УГСЕ и регистрирани по надлежния ред трудови злополуки? (брой на производствя)? Бр/год, обезщетения – лева. Управителят/собственик на УГСЕ е солидарно отговорен с отговорното лице на изпълнителя на дейности. За частично се приема изпълнението, ако има регистрирана според нормативната база, до една трудова злополука за последната година, и тя не е довела до частична /временна нетрудоспособност на увреденото лице.</p>	<p>1. Документална проверка: Информация от собственика, ползувателя, изпълнителя – регистър на трудовите злополуки (по образец или собствен), други приложими документи; 2. Интервюта с работници и служители, контролни органи.</p>	Задължителен	Да, вкл. когато липсват такива – 2, Ч - 1, Не – 0.
<p>6.8.4. Съществуват ли доказателства за проведени обучения на работниците и изпълнителите? в т.ч.: Дали е организиран курс за квалификация за работещите в сектора за безопасна работа в горите, както и за прилагане на безвредни технологии и практики при механизирани дейности в горите, позволяващи тяхното опазване (и почви и води и др. компоненти на екосистемата)? Тези обучения се иницират и провеждат от УГСЕ/собственика и/или от изпълнителите на дейност. Участие в тях следва да имат от една страна отговорни служители на собственика (УГСЕ), а от друга - изпълнителите на дейности и от техните работници. Проследява се дали и какви доказателства за проведени курсове и обучения се съхраняват от УГСЕ, вкл. за собствените му служители. (брой обучени, поименно издадени свидетелства и др. документи и др.п.). Такива се изискват при възлагане на дейности от изпълнителите на дейности. За частично се приема изпълнението в случаите, когато такива доказателства са налични, но не за всички изпълнители на дейности.</p>	<p>1. Документална проверка: Информация на собственика, изпълнителя, Списък на участници - обучаемите/ учителите, Удостоверения за придобити умения /квалификация; Инструкция за безопасна работа; Книга за инструктаж, подписана от работниците; 2. Интервюта с работници, служители</p>	Задължителен	Да – 2, вкл. за УГСЕ в които не са планирани и/или не се изпълняват дейности през последната 1 година, , както и при УГСЕ с площ < 2 ха; Ч – 1, Не – 0
<p>6.9. Условия за наемане на работна сила</p>			
<p>Пълен текст на критерия: УГСЕ наема на работа квалифицирани служители, специалисти и работници съгласно изискванията на приложимата нормативна база. При възлагане на дейности на подизпълнители /изпълнители/ се прилагат същите изисквания и към тях. .</p>			
<p>Обективен критерий: Дейностите в горите се изпълняват от квалифицирани работници и служители на основание на доказани качества и опит с образователен ценз, производствен опит и умения.</p>			
<p>6.9.1. Дали УГСЕ (собственика или ползувателя /изпълнителя на дейности/ изисква необходимите според приложимото законодателство документи за назначаваните служители, специалисти и работници (в т.ч. длъжностна характеристика, договори, заповеди, заявления, доказателства за квалификация, за трудов стаж и опит, референции от предишни работодатели и т.н.) събрани в досиета за всеки работещ. Спрямо изпълнителите на дейности, тези изисквания се контролират и доказателства трябва да се изискват и съхраняват от УГСЕ. Частично е изпълнението, когато бъдат установени непълности в досиетата на част от служителите и/или при липса на някои от изброените в Колоната-2 документи за изпълнителите на дейности.</p>	<p>Документална проверка : Длъжностна характеристика, трудови досиета, позволителни, лицензи, удостоверения и друга информация на собственика. За изпълнителите на дейности - документация за провеждани търгове/ процедури за дейности и продажба с видни изисквания към персонала на кандидата, вкл като изискване и в договорите за възлагане, или трудови договори длъжностна характеристика за собствено назначени работници.</p>	Задължителен, когато е приложим	Да - 2, вкл. за УГСЕ в които няма назначен персонал и не са извършвани дейности през последната 1 година Ч – 1, Не - 0.
<p>6.10. Права на работниците и служителите</p>			
<p>Пълен текст на критерия: УГСЕ признава правото на служителите да се организират и да договарят възнаграждението си и условията на труд, в съответствие с националното законодателство и на основните конвенции на Международната организация на труда (МОТ)</p>			

PEFC България – Индикатори	НАЧИН НА ПРОВЕРКА и източник на информация – ВЕРИФИКАТОР (съгласно Анекс 1 – нормативна база, която УГСЕ спазва и има налична)	ВИД ИНДИКАТОР (задължителен/ препоръчителен)	Резултат от проверката : Да, Частично, НЕ
Обективен критерий: Работниците и служителите в УГСЕ имат права да се сдружават и участват в преговори с работодателя си за договаряне на условията на труд, работна заплата и други , съгласно Конвенция 87 и 98 на МОТ.			
<p>6.10.1. Дали в УГСЕ се спазват правата на работниците и служителите, определени с националното законодателство и транспонираното международно трудово-правно законодателство? (вкл. Конвенциите на МОТ, вкл. представителство в професионалните съюзи, когато е приложимо)</p> <p>В УГСЕ липсват регистрирани оплаквания и жалби по прилагане на трудовото законодателство, а ако има такива, те са картотекирани и споровете по тях са разрешени или в процедура съгласно действащата нормативна уредба.</p> <p>УГСЕ притежава списък и папка (може и в електронен формат) с всички приложими документи по трудовото законодателство национални и международни? (№№ 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 и 182 и др.)</p> <p>И трите изисквания кумулативно трябва да са спазени.</p>	<p>1. Документална проверка: Правилник за вътрешния ред, длъжностни характеристики, колективен трудов договор (ако се използва такъв), протоколи и др. информация от собственика. КТ, КСО Конвенции на МОТ (може в електронен формат) и др. Същите се изискват съответно от ползвателите/изпълнителите.</p> <p>2. Интервюта</p>	Задължителен	Да - 2, вкл. когато УГСЕ няма назначен собствен персонал на трудов договор, Не - 0.
6.11. Наука и иновации в горското стопанство			
Пълн текст на критерия: УГСЕ следи за новости в науката и практиката, касаещи дейността му, в посока оптимизиране многостранното ползването на ресурсния потенциал на УГСЕ, като се отчитат социалните, икономическите и екологичните ползи на местно, регионално и национално ниво.			
Обективен критерий: Управляващия ГСЕ прилага научен и новаторски подход с оглед възможното увеличаване на многостранните ползи от горите			
<p>6.11.1. Има ли доказателства за прилагане или стимулиране на научен и новаторски подход с оглед възможното увеличаване на многостранните ползи от горите?</p> <p>Научен и новаторски подход може да се приеме, че се прилага при стопанисването на горите, ако през последните 2 години УГСЕ е организираща такива изследвания, и/или нейни служители и/или изпълнителите на дейности са посещавали курсове в тази насока в страната и чужбина.</p> <p>За новаторски в горското стопанство в България биха могли да се приемат насоки като напр.: нови за региона техники и технологии за дърводобив, в т.ч. безвредни и щадящи околната среда; безопасност при ползване на горските ресурси; диверсификация на ползванията в ГТ; групов мениджмънт на фрагментирани имоти и комасацията им; прилагане на европейските критерии за устойчиво управление на горите; оптимизация на горската инфраструктура; осигуряване производството и възпроизводството на качествена дървесина; компенсаторни механизми за обезщетяване на собствениците на гори с ограничителни режими на ползване и др.п.</p>	<p>1. Документална: Информация от управителя / собственика, ползвателя; публикации, договори, протоколи от изпитания, удостоверения за участие в курсове и обучения и др.</p> <p>2. Интервюта.</p>	Задължителен	Да - 2, вкл. за УГСЕ, които се управляват с ГСПр, Не - 0.

Списък на приложимата по критерии нормативна база

No.	Основен критерий	Второстепенен критерий	Приложими нормативни документи
I.	<i>Поддържане на капацитета на горските ресурси и техния принос към глобалните цикли на въглерода.</i>	1.1. Актуална инвентаризация и горскостопански план /програма за устойчиво стопанисване на горите	ЗГ, НИПГТ, НСГ Наредба за сечите в горите /НС, Наредба за залесяване / НУРЗГТ/, Наредба за ГС карти /НГСК
		1.2. Площ на горската територия	ЗГ, НИПГТ
		1.3. Дървесен запас	ЗГ, НИПГТ, Наредба за сечите в горите,
		1.4. Възобновяване на горските ресурси	ЗГ, НИПГТ, Наредба №2 за залесяванията, Наредби на МЗХ за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ПРСР
		1.5. Запас на въглерода	ЗГ, ЗБР, НИПГТ
II.	<i>Поддържане на жизнеността, здравословното състояние и защитните функции на горските екосистеми.</i>	2.1. Вредни емисии	ЗООС, ЗОЗЗ, ЗП, ЗВ
		2.2. Почвено плодородие и качество на водните ресурси	ЗГ, ЗВ, ЗП, НИПГТ, ЗОЗЗ, ЗООС, НИТОМПС, НТТОМ, НДСВВП, НИУП, Наредба за строителство в горските територии по чл. 152 от ЗГ / НСГТ,НКОГТ
		2.3. Почвоподобрители	ЗГ, ЗП
		2.4. Поддържане и подходящо увеличаване на защитни функции на горите	ЗГ, НИПГТ, Наредба за сечите в горите, НКОГТ, ЗПЖСМ
		2.5. Здравословно състояние на гората	ЗГ, НИПГТ, Наредба за защита на горите от вредители, болести и др. повреди /НЗГВБП, Закон за защита на растенията /ЗЗР, НКОГТ, НАРЕДБА № 2 от 3 01 2012 г. за условията, начините и реда за прилагане на продукти за растителна защита в горските територии
		2.6. Химикали	ЗП; ЗГ; ЗЗР, ЗООС, НЗГВБП, Списък на разрешените за предлагане на пазара и употреба препарати за растителна защита, регистрирани торове, подобрители на почвата.
		2.7. Отпадъци и боклуци	ЗГ, ЗООС, Наредба за защита на горите от вредители, болести и др. повреди
		2.8. Обезлистване	ЗГ, Наредба за защита на горите от вредители, болести и други повреди
		2.9. Намалено въздействие от сечите	ЗГ, ЗБР, Наредба за сечите в горите, НСГТ, НЗГВБП
	<i>Поддържане и насърчаване на продуктивните функции на горите</i>	3.1. Производствен капацитет	ЗГ; НИПГТ, Наредба за сечите в горите, ЗЛОД
		3.2. Обла дървесина	ЗГ, ОПР, ОПРГТ, НИПГТ, Наредба за сечите горите, НКОГТ
		3.3. Недървесни горски продукти, лов и риболов	ЗГ, ЗЛОД, НИПГТ, НКОГТ

III.		3.4. Инфраструктура	ЗГ, ЗУТ, ЗОЗЗ, ЗООС, НСГТ, НИПГТ, НГСК
IV	<i>Поддържане, опазване и възможно подобряване на биологичното разнообразие в горските екосистеми</i>	4.1. Видово разнообразие	ЗГ, ЗБР, НИПГТ, Наредба за сечите в горите
		4.2. Възобновяване и залесяване (естествено възобновяване)	ЗГ, ЗБР, Наредба за сечите в горите, НИПГТ
		4.3. Възобновяване и залесяване (залесяване и интродукция)	ЗГ, ЗООС, ЗБР, НКОГТ, НУРЗГТ, НИПГТ
		4.4. Мъртва дървесина	ЗГ, ЗБР, Наредба за сечите в горите, Методика за измерване количеството и характеристиките на мъртвата дървесина и биотопните дървета в горските екосистеми
		4.5. Екосистеми (горски репродуктивни м-ли, ГМО)	ЗГ, НУРЗГТ, Наредба за сечите в горите, НАРЕДБА № 4 от 15.02.2012 г. за условията и реда за регистрация на горски разсадници, както и за производство на фиданки в горските разсадници - държавна собственост; НАРЕДБА № 21 от 12.11.2012 г. за условията и реда за определяне, одобряване, регистрация и отмяна на източниците от горската семепроизводство на база, събирането и добива на горски репродуктивни материали, тяхното окачествяване, търговия и внос
		4.6. Екосистеми (горски биотопи)	ЗБР, НИПГТ, НАРЕДБА № 21 от 12.11.2012 г. за условията и реда за определяне, одобряване, регистрация и отмяна на източниците от горската семепроизводство на база, събирането и добива на горски репродуктивни материали, тяхното окачествяване, търговия и внос, Директивата за птиците (79/409/ЕИО) и Директивата за местообитанията (92/43/ЕИО)
		4.7. Екосистеми (заstrашени горски видове)	Червена книга на България, ЗБР и приложения, Червеният списък на IUCN
		4.8. Трансформация / Сукцесия	ЗГ
V	<i>Приложимо международно, национално и местно законодателство и управление на горите.</i>	5.1. УГСЕ отговаря на приложимите правни и други изисквания от българското и транспонираното европейско законодателство	ЗГ и подзаконовни актове за горите, Устройствен правилник, ЗЛОД, ЗЗТ, ЗБР, ЗООС, ЗВ, ЗП, ЗОЗЗ, ЗСПЗЗ, ЗЗД, КТ, КСО, ЗЗБУТ, ДПК, ЗУТ, ЗКАР
		5.2. Изисквания към горския управител за ангажираност към критериите и индикаторите за устойчиво управление на горите по системата PEFC	PEFC BG ST 1002 PEFC BG ST 1002-1 PEFC BG ST 1003 PEFC BG ST 0001 Други правила на PEFC – България, публикувани на адрес: www.pefc.bg
		5.3. Незаконни дейности, Превенция	ЗГ, ЗЛОД, НКОГТ, НК, ГПК
		5.4. Знания и опит	ЗГ, КТ, ЗЗБУТ
<i>Поддържане на социално-</i>		6.1. Права на собственост и ползване	ЗГ, ЗСПЗЗ, ЗВСГЗГФ.
		6.2. Насърчаване развитието на селските райони	ЗГ, ЗРР, ЗУТ, ПРСР, Наредби по горските и др. приложими мерки, Регламент (ЕС) №

VI	икономическик е условия и функции на горите.		1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и следващи аналогични
	6.3. Публичност, Ефективна комуникация		ЗГ, НИПГТ с референция към разделите в тях, осигуряващи обществен достъп при приемане на ОПРГТ и ГСПл, както и ангажимент за осигуряване на публичен достъп до актуалните им версии.
	6.4. Решаване на спорове и жалби.		ЗГ, ЗПЖСМ, Общински план за развитие, ОПРГТ, ГСПл/Пр. PEFC изисквания (PEFC BG ST 1001), други.
	6.5. Икономически функции и значение на горите.		ОПРГТ, ГИ, ГСПл/Пр, Областен план за развитие, Общински план за развитие, стратегии за развитие
	6.6. Здравни и рекреационни функции и значение на горите.		ЗГ, ЗООС, ЗУТ, НИПГТ< Наредба за строителство в горите
	6.7. Обекти с културно и историческо значение.		ЗУТ, ЗГ, Закон за културното наследство
	6.8. Здраве и безопасност		ЗЗБУТ, Закон за здравето, Кодекс на труда , НЗПРП
	6.9. Условия за наемане на работна сила (изискване към работодателя)		Кодекс на труда, КСО, ЗГ
	6.10. Условия за наемане на работа (права на работниците и служителите)		Кодекс на труда, Кодекс за социалното осигуряване, ЗАКОН за уреждане на колективните трудови спорове и др. Конвенции №№ 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 и 182 и др. на МОТ.
	6.11. Наука и иновации в горското стопанство		ТПРГСБ, НСРГСБ

Списък на използвани съкращения / Аббревиатури

%/год. – процент / годишно

BG – Bulgaria

BGN/Euro /solid m³ – български лева / евро / за плътен кубически метър

BGN/year – български лева за година

BGN/ha – Български лева на 1 ха площ

BOLG – Български наръчник за оперативно ползване

CE – Съвета на Европа

CEC – за постоянните пробни площи на НМ ЕМЕП, на количеството на водния отток (от Бас, Д-я)

ISO – International standard organization (Международна организация по стандартизация)

IUCN - International Union for Conservation of Nature (Международен съюз за опазване на природата)

м³ или м³/ха ; брой / ха – метри или брой на хектар

PEFC – Programme for the Endorsement of Forest Certification (Програма за одобряване на системите за горската сертификация),

Council of PEFC - Съветът на PEFC – Ръководен орган на „PEFC“

pH – степен киселинност/алкалност

solid m³ – плътен кубически метър

solid m³/ha – плътен кубически метър на хектар

solid m³/hour – плътен кубически метър за час

tons/year – тонове за година

АУАН – Акт за установено административно нарушение

БВП – Брутен вътрешен продукт

БГ – България

БД – Басейнова дирекция

БПС – Благоприятно природозащитни състояние

БРМ - Бази за репродуктивни материали

ВЗ – Вододайни зони

ВКС – Висока консервационна стойност

ГВКС – Гори с висока консервационна стойност

ГГ – /ГГр/ Генеративни градини

ГД ПБЗН - Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“

ГИ – Горска инвентаризация

ГМО – Генно-модифицирани организми /видове

ГП – Горско предприятие

ГПр – Горски продукти / Продукция с произход от горите

ГС – Горско стопанство

ГСЕ - Горскостопанска единица

ГСПл/ГСПр – Горско стопански план /Горско стопанска програма

ГСС – Горска семеконтролна станция

ГТ – Горски територии

ГФС – Гора във фаза на старост

ДВ – Дървесен вид

ДГС – Държавно горско стопанство

ДЛС – Държавно ловно стопанство

Д-на – дървесина

ДМ – Директива за местообитанията / хабитатите (92/43 / ЕЕС)

ДНП – Дирекция национални паркове

ДП / ДГП – Държавно предприятие / Държавно горско предприятие

ДПт – Директива за птиците (79/409 ЕЕС)

ДПц – Документирана процедура

ДПП – Дирекция природни паркове

ДНСЗП - Дирекция „Национална служба за защита на природата“ към МОСВ

ЕИО – Европейска икономическа общност

ЕК – Европейската комисия

ЕМЕР – Съвместна програма за мониторинг и оценка на широкогамовата трансмисия на атмосферните з

ЕП – Европейски парламент

ЕО – Европейска общност

ЗБР – Закон за биологичното разнообразие

ЗВ – Закон за водите

ЗВСГЗГФ – Закон за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд

ЗГ – Закон за горите

ЗДДС – Закон за Данък добавена стойност (ДДС)

ЗЗдр – Закон за здравето

ЗЗ – Защитена зона

ЗЗД – Закон за задълженията и договорите

ЗЗБУТ / ЗБУТ – Закон за здравословни и безопасни условия на труд

ЗЗТ – Закон за защитените територии

ЗКИР – Закон за кадастъра и имотния регистър

ЗКН – Закон за културното наследство

ЗЛОД – Закон за лова и опазване на дивеча

ЗЛР – Закон за лечебните растения

ЗМДТ – Закон за местни данъци и такси

ЗОДФЛ – Закон за облагане на доходите на физическите лица

ЗОЗЗ – Закон за опазване на земеделските земи

ЗООС – Закон за опазване на околната среда

ЗП – Закон за почвите

ЗПЖСМ - Закон за предложенията, жалбите и сигналите и молбите

ЗПОО – Закон за професионалното образование и обучение

ЗРР – Закон за регионалното развитие

ЗСПЗЗ – Закон за ползването и собствеността на земеделските земи

ЗТ – Защитена територия

ЗУТ- Закон за устройство на териториите

ИАГ- Изпълнителна агенция по горите

ИЛО / МОТ – Международна организация на труд

К - С87 & С98 – Конвенции №87 и №98 на МОТ

ИСО – Международна организация за стандартизация

КТ – Кодекс на труда

КСО – Кодекс за социалното осигуряване

лева/пл.м3 – лева за плътен кубически метър

лева/ха - лева на хектар

ЛКМ – лесокултурни мероприятия

лм – линейни метри

лм/год - линейни метри / годишно

лм/ха – линейни метри на един хектар

ЛС към ИАГ – Ловен съвет към Изпълнителната агенция по горите

ЛСЗ – Лесозащитна станция

ЛУП – Лесоустройствен проект

м³ – кубически метри плътни

м³/ха – куб.метър/на 1 ха

м³/бр. /ха – куб.метър/брой на 1 ха

м³/год – кубически метри / годишно

МЗХ / МЗХГ - Министерство на земеделието и храните / и горите

МОСВ – Министерство на околната среда и водите

МОТ – Международна организация на труда

МК – Министерство на културата

МС – Министерски съвет

НАП – Национална агенция по приходите

НБ - Нормативна база

НГИ – Национална горска инвентаризация

НГСК – Наредба за съдържанието, условията и реда за създаването и поддържането на горскостопанските карти (Наредба №20)

НП - **Наказателно постановление**

НЕМ НАТУРА 2000 – Национална екологична мрежа НАТУРА 2000

НЗППР – Наредба за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията за организиране изпълнението на дейностите, свързани със защитата от професионалните рискове и превенция на тези рискове

НИПГТ – Наредба за инвентаризация и планиране в горските територии (Наредба № 18)

НИТОМПС - Наредба за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства

НКОГТ – Наредба за контрола и опазването на горските територии (Наредба №1)

НСГТ – Наредба за строителство в горските територии (Наредба №5)

НСЗП – Национална служба за защита на природата (към МОСВ)

НТТОМ – Наредба за третиране и транспортиране на отработени масла

НП – (**Нац.П**) Национален парк / Неприложимо (според контекста)

НПО – неправителствени организации

НИУП - Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени почви

НДСВВП - Наредба за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите

НСГ – Наредба за сечите в горите (Наредба №8)

НСРГСБ / СРГБ - Национална стратегия за развитие на горския сектор в България ‘ 2012 г

НУРЗГТ – Наредба за условията и реда за залесяване на горските територии (Наредба №2)
НУНРППРЗГТ - за условията, начините и реда за прилагане на продукти за растителна защита в горските територии
Обл./Общ.ПР – Областен/ общински План за развитие
ОГФ 1-7 отчетни форми на горския фонд № 1-7
ОГФ- Отчетни форми на горския фонд
ОГТ - Отчетни форми на горските територии
ОПР – Общински план за развитие
ОПРГТ – Областен план за развитие на горските територии
ОС – Общо събрание
ОСЗГ – Общинска служба „Земеделие и гори“
ПЕФК / PEFC - Програма за одобрение на горската сертификация, организация НПО
пл. м3/год – плътни кубически метра / годишно
ПП – Природен парк
ППП – постоянни пробни площи
ПРСР – Програма за развитие на селските райони / Регламент (EU) No 1303/2013
pH / ПХ – киселинност
РДГ – Регионална Дирекция по горите
РСЕОЗО - Регламент на Съвета на Европа за определяне на задълженията на операторите, които пускат дървен материал и изделия от дървен материал на пазара
РЗ – растителна защита
РИОСВ – Регионална инспекция по околната среда и водите
РИОКОС – Регионална инспекция по опазване и контрол на околната среда
СБ - Семенни бази
СЕ – Съвет на Европа
СН – Семепроизводствено насаждение
СОЗ – Санитарно-Охранителна зона
ТЗ – Търговски закон
ТПРГС – Технологична платформа за развитие на горския сектор
УГСЕ – Управляемата горскостопанска единица
УУГ - Устойчиво управление на горите
УС – Управителен съвет
Ха – хектар

ха/год - хектари / годишно

ЧПЛ – Частно-практикуващ лесовъд

ЧЛП – Частна лесовъдска практика

АНЕКС – 3

Използвани термини и определения

<p>Абиотични въздействия, фактори и повреди, причинени от елементи на неживата природа - вятър, сняг, ниски и високи температури, пожари и други, ЗГ</p>
<p>Акредитация: Процедура, чрез която упълномощаващ орган официално признава, че орган или лице е компетентно да изпълнява конкретни задачи. (Ръководство по ISO 17011)</p> <p>Орган за акредитация: орган, който ръководи и администрира система за акредитация и предоставя акредитация. (Ръководство по ISO 17011)</p>
<p>Активни вещества: вещества или микроорганизми, включително вируси, които имат общо или специфично действие срещу вредители или върху растенията, части от растенията или растителните продукти, Наредба 2.</p>
<p>Биологични агенти:</p>
<p>Биомаса: биологично разграждащи се продукти или части от продукти, отпадъци и остатъци от биологичен произход от горските територии и свързаните с тях промишлености, ЗГ.</p>
<p>Биотични са фактори и въздействия, причинени от елементи на живата природа - флора, фауна и микота, ЗГ</p>
<p>Биотопи – горски:</p>
<p>Биотопна дървесина: стояща, лежаща и пънна дървесина с протичащи процеси на разлагане, която е среда за развитие на растителни и животински видове и микота, както и дървета със специфични характеристики, които са реално или потенциално местообитание на видовете, като например стари дървета, дървета с хралупи или гнезда, единични дървета в открити пространства, високи/надлесни дървета в периферията на гората, дървета с индикации за използване от животински организми, група дървета със значима стойност от ландшафтен и/или биологичен характер.</p>
<p>Биотопни дървета: стоящи живи или мъртви дървета със специфични характеристики, които са реално или потенциално местообитание за живи организми, включващи: стари дървета; дървета с хралупи или гнезда; дървета със значително покритие от мъхове, лишей и гъби; единични дървета в открити пространства; високи/надлесни дървета в периферията на гората; дървета с индикации за използване от животински организми; дървета, осигуряващи хранителна база; групи дървета със значима стойност от ландшафтен и/или биологичен характер.</p>
<p>Благоприятно състояние на видовете е, когато:</p> <ul style="list-style-type: none">а) данните за динамиката на популациите на вида показват, че този вид е и ще остане жизнеспособен елемент на природното местообитание;б) естественият район на разпространение на този вид не намалява и не е налице тенденция към намаляване;в) е налице достатъчно голямо местообитание, което осигурява преживяването на популациите на този вид. (ЗБР)
<p>Благоприятно състояние на природно местообитание е, когато:</p> <ul style="list-style-type: none">а) площта на неговото естествено разпространение е постоянна или се разширява;б) неговата структура и специфични функции осигуряват дългосрочното му съществуване;в) състоянието на характерните за него видове е благоприятно. (ЗБР)
<p>Брегови земи: земите между водното течение и склоновете земи, Наредба 4.</p>
<p>Верификация /средство за верифициране/проверка - Потенциален източник на информация или доказателство, което позволява одитора да оцени съответствието с даден индикатор.</p>

<p>Вид: група от морфологично сходни организми, имащи общ произход, които са потенциално способни да обменят помежду си генетичен материал в естествени условия, ЗБР.</p>
<p>Видове от интерес за Общността: видове, които на европейската територия на държавите членки са застрашени, освен онези, за които тази територия се явява гранична за естественото им разпространение и които не са застрашени или уязвими в западния палеарктически регион, или са уязвими (т.е. е вероятно скорошното им преминаване в категорията на застрашените видове, ако факторите, причинили заплахата, продължават да съществуват), или са редки (т.е. чиито популации са малки и понастоящем не са застрашени или уязвими, но са изложени на риск - срещат се в ограничени географски райони или поединично разпръснати в по-голям район), или са ендемични и изискват особено внимание вследствие на специфични характеристики на местообитанието им и/или вследствие на потенциалното въздействие при тяхното използване върху местообитанието им, и/или потенциалното въздействие от тяхното използване върху природозащитния им статус, ЗБР.</p>
<p>Водни площи: са площи от горските територии, поземления фонд и континенталния шелф и изключителната икономическа зона, залети с вода, ЗБР.</p>
<p>Водосбор: е частта от земната повърхност, водите от която се оттичат към определено водно течение, Наредба 4.</p>
<p>Водещ одитор: лице, квалифицирано да управлява и извършва одити.</p>
<p>Вътрешен одит: систематично изследване, извършвано от кандидата за сертификация или от упълномощена от него организация, с цел да определи дали дейностите в областта на управлението на горите и резултатите от тях са в съответствие с нормативните документи, описващи устойчивото управление на гори и са подходящи за постигане на целите. Забележка: Управлението в горите и резултатите свързани с управлението се оценяват на ниво регионален собственик/ ползвател.</p>
<p>Вредни емисии:</p>
<p>Вредител: е всеки растителен или животински организъм, който в определено количество и плътност е патогенен и води до значително и необратимо отрицателно въздействие върху растенията</p>
<p>Въздействие: всяко въздействие върху околната среда, което може да бъде причинено от реализирането на инвестиционното предложение за строителство, дейност или технология, включително върху здравето и безопасността на хората, флората, фауната, почвата, въздуха, водата, климата, ландшафта, историческите паметници и други материални ценности или взаимодействието между тези фактори, ЗЗТ.</p>
<p>Възобновяване възстановяване на растителността от един или няколко дървесни вида по естествен начин - чрез семена или различни видове издънки, или изкуствен начин - чрез семена или садене на предварително произведени фиданки.(Наредба 21)</p>
<p>Възобновителен период: е периодът от започване на възобновителната сеч до окончателното отсичане на зрелия дървостой, определен в години, Наредба 8.</p>
<p>Възобновителна сеч: сеч, при която след изсичане на дървета се осигурява възобновяване на насаждението, ЗГ</p>
<p>Възобновими ресурси: са тези, които естествено се възстановяват или чрез специални дейности могат да бъдат изцяло или частично възстановени и за които се счита за доказано, че се възстановяват с темпове, съпоставими с темповете на тяхната експлоатация. Всички останали ресурси са невъзобновими, ЗЗТ</p>
<p>Възстановяване: е пресъздаване в естествени условия на съобщества от организми, екосистеми и комплекси от тях по модел на естествено съществуващите или създаване на условия за повторно възникване или увеличаване числеността на природни популации,ЗБР</p>

<p>Гора във фаза на старост: (ГФС) гора, без значими интервенции - не е съществено повлияна от едроплощни природни нарушения и антропогенни въздействия и е с възраст на основните дървесни видове над 100 години, като по този начин притежава екосистемни характеристики на предклимаксно съобщество. Характеристиките на гората във фаза на старост задължително включват неравномерна физическа структура на дървостоя, която осигурява разнообразни природни местообитания и видово биоразнообразие, доминирано от късносукцесионни представители, включително при възобновяването, характерни за съответните горски хабитати. Наредба 8.</p>
<p>Горскостопанска единица: имотите на отделни физически и юридически лица или техни обединения, държавата и общините, за чието управление се изработват отделни горскостопански планове или програми, в района на дейност на една регионална дирекция по горите, ЗГ.</p>
<p>Горски автомобилни пътищ: трайни горски пътища с асфалтобетонно покритие, повърхностна обработка или трошенокаменна настилка, ЗГ</p>
<p>Горски пътища: временни или трайни съоръжения, необходими за стопанисване, опазване и защита на горските територии, добив на дървесина и недървесни горски продукти, стопанисване и ползване на дивеча, ЗГ.</p>
<p>Горски мениджър: Физическо лице, което има правомощия и квалификация за управление на УГСЕ.</p>
<p>Генетично модифициран организъм /ГМО - организъм, включително микроорганизъм, в който генетичният материал е бил променен по начин, който не настъпва естествено при чифтосване и/или естествена рекомбинация. (Наредба 21)</p>
<p>Горска екосистема: съвкупността от организми от горската флора, фауна и микота заедно със свързаната с тях нежива материя, които си взаимодействат в рамките на определени пространствени граници, ЗГ</p>
<p>Горски екосистеми – полуестествени: семенни и издънкови насаждения, които са били обект на човешка дейност – водени мероприятия, но са запазили естествения си произход и ход на развитие, отговарящ на естествената растителна среда, Наредба 18.</p>
<p>Горски екосистеми изкуствени: култури и насаждения, създадени с прякото и пълното съдействие на човека, Наредба 18.</p>
<p>Горски култури: гори, създадени по изкуствен начин, ЗГ</p>
<p>Горски репродуктивни материали: единици за възпроизводство, части от растения и посадъчен материал от горски видове, предназначени за размножаване или залесяване, ЗГ.</p>
<p>Горски територии с висока консервационна стойност: (ГТВКС / ГВКС / ВКС) горски територии с критично значение за опазване и поддържане на биологичното разнообразие, екологичните и социалните функции на горите, ЗГ. Класификацията на ГВКС, съгласно НИПГТ (чл.43, ал.11) включва 6 категории ГТ, а именно: 1.гори, в които са установени изчезващи, редки, застрашени и ендемични видове; 2. горски местообитания от национална, европейска и световна значимост за опазване, неописани като местообитания в защитените зони по Закона за биологичното разнообразие; 3. гори във фаза на старост; 4. гори, предпазващи от разпространението на пожари, представляващи широколистни насаждения от местни видове, ивично разположени между иглолистни насаждения, между иглолистни насаждения и населени места, между иглолистни насаждения и земи с различно селскостопанско ползване, имащи широчина на насаждението минимум 100 м и максимум 250 м; 5. горски територии със социално значение за местните общности, свързани със съхраняване на културното наследство и национални традиции, определени в консултации с местното население и общините; 6. други горски територии, определени като гори с висока консервационна стойност, в процесите на горската сертификация, в проучвания и изследвания, включени в националната система за мониторинг на биологичното разнообразие.</p>

<p>Горскостопански дейности: дейности, свързани със стопанисването, защитата и опазването на горските територии и добива на дървесина, както и с изготвянето на горскостопански планове и програми, ЗГ</p>
<p>Дендрариум: жива колекция от дървета и храсти върху определена територия, организирана по систематичен, географски или друг научен принцип, ЗБР.</p>
<p>Диференциация на структурата на насаждението: степен на разнообразие на структурата на насаждението и параметрите на отделните дървета (диаметър, височина, корона и др.), Наредба 8.</p>
<p>Дървостой: съвкупността от дърветата в насаждението, Наредба 8.</p>
<p>Добив на дървесина: сеч и извоз на дървесина до временен склад, ЗГ.</p>
<p>Екземпляр: всяко животно или растение, живо или мъртво, всяка лесно разпознаваема част от тялото или всеки продукт, получен от животното или растението, както и всяка друга стока, която въз основа на съпроводителен документ, опаковка, означение, етикет или друго обстоятелство може да се идентифицира като част или дериват от животно или растение.</p>
<p>Екосистема: динамичен комплекс от растителни, животински и микроорганизмови съобщества и тяхната нежива околна среда, които си взаимодействат като функционална единица със специфични взаимосвързани процеси и специфичен общ облик, ЗБР.</p>
<p>Емисия: прякото или непрякото изпускане на вещества, вибрации, топлинни лъчения или шумове в атмосферния въздух, водите или почвите от организирани или неорганизиран източници в рамките на дадена инсталация или отделянето на парникови газове от въздухоплавателни средства, извършващи авиационна дейност, включена в списъка по приложения № 1 и № 2 от Закона за ограничаване изменението на климата, ЗЗТ</p> <p>"Норма за допустими емисии" е определена стойност за маса на дадено вещество, изразена чрез съответните специфични параметри, като концентрация и/или ниво на емисиите, която не може да бъде превишавана по време на един или повече предварително зададени периоди. Нормите за допустими емисии могат да се определят и за определени групи, класове или категории вещества.</p>
<p>Ендемичен вид: този, който се среща само в определен географски район, ЗБР.</p>
<p>Ерозиран горски територии: горски земи, по повърхността на които се наблюдават процеси на разрушаване, пренасяне и отлагане на земни материали от водни потоци и вятър, ЗГ.</p>
<p>Заинтересована страна: Лице или група от лица с общ интерес, отнасящ се до или засягащ дейността на организация (ISO 14004).</p>
<p>Замърсяване на околната среда: промяната на качествата ѝ вследствие на възникване и привнасяне на физически, химически или биологически фактори от естествен или антропогенен източник в страната или извън нея, независимо дали се превишават действащите в страната норми, ЗЗТ</p> <p>Увреждане на околната среда: такова изменение на един или повече от съставлящите я компоненти, което води до влошаване качеството на живот на хората, до обедняване на биологичното разнообразие или до затруднено възстановяване на природните екосистеми.</p>
<p>Застрашен вид: вид, който е заплашен от изчезване в целия си ареал или в голяма част от него, ЗБР.</p>
<p>Запас: обемът на дървесината на надземната част на дърветата, изразена в плътни куб. М, Наредба 8.</p>
<p>Здравословно състояние и устойчивост: Дърветата в насажденията трябва да бъдат здрави, без нападения от насекомни вредители и гъбни болести и да бъдат устойчиви при промените в условията на средата. Повреди, нанесени от промишлени замърсявания на атмосферата и почвата, не се вземат под внимание.</p>
<p>Зрели гори: тези, които са достигнали пълна физиологична и генеративна зрелост (Наредба 21).</p>

<p>Зона за защита от урбанизация: част от горските територии, в която е забранено извършването на строителство, с изключение на елементи от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, както и на съоръжения, свързани с управлението на горските територии, ЗГ.</p>
<p>Извоз на дървесина: преместването на дървесината от сечището до временен склад, Наредба 8..</p>
<p>Инвазивни видове: чужди видове, за които е установено, че въвеждането или разпространението им застрашава или въздейства неблагоприятно върху биологичното разнообразие и свързаните екосистемни услуги (РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1143/2014 НА ЕП и на Съвета от 22 октомври 2014 година относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове.</p>
<p>Инвентаризация на горските територии (ГИ): установяване на площта, количествените и качествените характеристики на горските територии по конкретни горскостопански показатели чрез оглед и измерване, ЗГ</p>
<p>Индикатор: качествени, количествени или описателни данни, които периодично се оценяват и следят с цел да бъде проучена тенденцията на промените (източник: Междуправителствен семинар за критериите и индикаторите на устойчивото управление на горите).</p>
<p>Индикаторен вид:</p>
<p>Интродукция: несъзнателно или целенасочено внасяне на растителни или животински видове в дадена страна или район, Наредба 2.</p>
<p>Каламитет: масова поява на неприятел (вредител), свързана с нанасянето на значителни загуби на растения, в течение на определен период от време, на територията на отделен район, област или за цялата страна, Наредба 2.</p>
<p>Кандидат: регистрирано лице (физическо или организация), което има право да подаде заявление. Забележка: Понятието "заявител" се използва в цялата PEFC документация, за да се посочи юридическо лице, което кандидатства за: сертифициране за управление на горите (i), сертифициране за продуктовата проследимост СоС (ii), или за заверка на национална или поднационална схема (iii).</p>
<p>Кандидат за регионална сертификация: организация, представляваща собственици на гори и оторизирана от тях да кандидатства за сертификация на даден регион.</p>
<p>Кандидат за участие в регионална сертификация: организация или лице с права и задължения на собственик на гори или ползватели на гори, които по желание решават да следва устойчивото управление на гори.</p>
<p>Критерий: изискване, спрямо което се прави оценка на съответствието.</p>
<p>Критерии за устойчиво развитие: характеристики или свойства, които се считат за важни и на база на които могат да бъдат оценени съответствия или несъответствия. Критериите са насочени към характеризирани и дефинирани на съществени елементи или набор от условия или процедури, на базата на които се оценява устойчивото управление на горите (източник: Междуправителствен семинар за критериите и индикаторите на устойчивото управление на горите).</p>
<p>Ландшафт: територия, специфичният облик и елементите на която са възникнали като резултат на действия и взаимодействия между природни и/или човешки фактори.</p>
<p>Лесистост: процентното отношение на площта на една територия, заета от гори, към цялата ѝ площ, ЗГ.</p>
<p>Лесовъдска система: планираната дългосрочна програма на лесовъдските дейности през целия живот на насаждението. В зависимост от метода на възобновяване - от семена или издънки, лесовъдските системи са:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) за високостъблено стопанисване на горите; б) за издънково стопанисване на горите.

<p>В зависимост от възрастовата структура на насажденията, която се формира, лесовъдските системи са:</p> <p>а) за едновъзрастно стопанисване на горите;</p> <p>б) за разновъзрастно стопанисване на горите.</p>
<p>Ловно стопанство: е комплекс от дейности, свързани със стопанисването, опазването и ползването на дивеча, с организацията и устройството на ловната площ на Република България и с търговията с дивеч и дивечови продукти, ЗЛОД.</p>
<p>Местен вид -</p>
<p>Местообитание -природно : естествени или близки до естествените сухоземни или акваториални области, характеризиращи се с характерни географски, абиотични и биотични особености, придаващи им специфичен облик, ЗБР.</p>
<p>Местообитание на вид: районът, определен от специфични абиотични и биотични фактори, в който този вид се намира постоянно или временно в някой от стадията на своя жизнен цикъл.</p>
<p>Месторастене: са земи с еднородни почвено-климатични условия за развитие на горскодървесна растителност (Наредба 21)</p>
<p>Мониторинг на околната среда: събирането, оценката и обобщаването на информацията за околната среда чрез непрекъснато или периодично наблюдение на определени качествени и количествени показатели, характеризиращи състоянието на компонентите на околната среда и тяхното изменение в резултат на въздействието на природни и антропогенни фактори, ЗЗТ</p> <p>Национална система за мониторинг на околната среда е комплекс от измервателни, аналитични и информационни дейности, чиято цел е осигуряването на своевременна и достоверна информация за състоянието на компонентите на околната среда и факторите, въздействащи върху тях, въз основа на която да се правят анализи, оценки и прогнози за обосноваване на дейностите по опазване и защита на околната среда и човешкото здраве от вредни въздействия.</p>
<p>Мутация: естествена или получена чрез селекция промяна на характеристиките на индивидите от даден биологичен вид, при който се променя окраската или формата на тялото, ЗБР</p>
<p>Мъртва дървесина: съвкупност от неживата дървесна биомаса в насаждението, с изключение на мъртвата горска постилка, която е следствие от естествени процеси на отпад и гниене или горскостопански дейности. Мъртвата дървесина се състои от стояща мъртва дървесина (стоящи изсъхнали дървета и пречупени стъбла, които са резултат от естествени процеси на отпад), лежаща мъртва дървесина (паднали и изкоренени дървета, стъбла и клони, резултат от естествени процеси и дърводобивна дейност) и пънове (част от основата на стъблото, която остава след отрязването му), Наредба 8.</p>
<p>Мъртва горска постилка: надпочвен органичен пласт, формиран от отпаднала дървесна и друга растителна маса, ЗГ.</p>
<p>Насаждение: е основна пространствена единица при разделянето на гората, основаваща се на топографските особености на релефа и с обща цел на стопанисване (Наредба 21, Наредба 18, Наредба 8)</p>
<p>Насаждение - едновъзрастно: е насаждение, в което разликата във възрастта на дърветата е в рамките на един клас на възраст. За високостъблените насаждения един клас на възраст е 20 години, а за издънковите за превръщане, нискостъблените и тополовите насаждения - 5 години. Наредба 8.</p>
<p>Национален управляващ орган на Българската схема за сертифициране: „Съвет за устойчиво управление и сертификация на горите в България“, съкратено „СУУСГБ“ или PEFC България – орган, отговорен за подготовката, одобрението и актуализирането на Българската схема за горска сертификация. Националният управляващ орган се състои от представители на главните заинтересовани групи в областта, която е обект на Българската схема за сертифициране на гори.</p>

<p>Недървопроизводителни земи: поляни, ливади, ниви, ерозирани почви, горски пътища, просеки, скали, морени, грохоти, сипеи, пясъци, кариери и насипища, площи, заети от сгради в горските територии, и дворни места, горски разсадници и други, ЗГ.</p>
<p>Неравномерна вертикална структура: разпределение на короните на дърветата в цялото вертикално пространство на насаждението, при което няма ясно изразена етажност. Наредба 8.</p>
<p>Несъответствие: Състоянието, в което одитните доказателства показват, че операциите не се извършват в съответствие с критерий за сертифициране.</p>
<p>Нормативен документ: документ, който предоставя правила, насоки или характеристики за дейностите или техните резултати. Тя обхваща такива документи, като стандарти, технически спецификации, кодекси на практика и разпоредби / наредби.</p>
<p>Нискостеблени: са акациевите, келяв габърони, мъждрянови и гледичиеви гори за издънково възобновяване, ЗГ.</p>
<p>Общественост: е едно или повече физически или юридически лица и техните сдружения, организации или групи, създадени в съответствие с националното законодателство, ЗЗТ</p>
<p>Одит: систематична и обективна дейност за установяване на степента, до която са изпълнени изискванията, свързани с договорен предмет, извършени от едно или повече лица, които са независими от одитираното. (ISO 9000)</p>
<p>Одит за наблюдение /за проверка: извършен е одит, за да се провери дали е изпълнено изискването за корективно действие.</p>
<p>Одитен доклад: доклад за наблюденията върху съответствието на дейностите с критериите. Докладът се съсредоточава върху информацията за несъответствията. (ISO 9000)</p>
<p>Одитор: лице, притежаващо необходимата квалификация за провеждане на одит. (ISO 9000)</p>
<p>Одиторски екип: един или повече одитори, извършващи одит, един от които е определен за водещ. Одиторският екип може също така да включва одитори в обучение и където е необходимо, технически експерти (източник: EN ISO 9000:2000)</p>
<p>Одитирано лице: собственик на гори, организация или група собственици на гори, организации и други действащи лица в определена горска зона, които да бъдат одитирани. (ISO 9000)</p>
<p>Одитни доказателства: проверими наблюдения, информация, записи или фактически изявления, които дават основание за оценка на съответствието. (ISO 9000)</p>
<p>Организъм: всяко живо тяло, което е съставено от съгласувано действащи органи и съществува самостоятелно. Организмът е индивид в популацията от отделен вид, ЗБП</p>
<p>Организация: компания, асоциация, фирма, предприятие, физическо лице, институция или тяхна част или съвкупност, с публична или частна собственост, които притежават свои функции и администрация (източник: EN ISO 14 001:2005).</p>
<p>Околна среда: Заобикалящата ни среда, в която функционира организация, включително въздух, вода, земя, природни ресурси, флора, фауна, хора и тяхната взаимовръзка (ISO 14004)</p>
<p>Опазване на околната среда: комплекс от дейности, които са насочени към предотвратяване на деградацията на околната среда, към нейното възстановяване, запазване и подобряване, ЗЗТ</p>
<p>Периодичен преглед на стандарт: Пълно преразглеждане на стандарта в рамките на определена времева рамка, за да се гарантира, че настоящите знания се вземат предвид в стандарта и че той е добре адаптиран към местните / регионалните условия.</p>
<p>План за одит: план, изготвен съвместно от заявителя и сертифициращия орган за извършване на одит. (ISO 9000)</p>

<p>Плантация: изкуствено насаждение, създадено за производство на дървесина и горски продукти, ЗГ.</p>
<p>Ползване на дървесина - допустим размер: – стойностно изражение на обема на ползване от конкретно насаждение в зависимост от вида на сечта, съобразно функционалната принадлежност, възрастта на насаждението, таксационните показатели и цел на стопанисване, Наредба 18.</p>
<p>Ползване на дървесина – оптимално:– приетото годишно ползване от възобновителни сечи в зависимост от алтернативните (изчислени) норми на ползване, след извършен обстоен анализ и разчет, свързан с динамиката на възрастовата структура за периода, равен на турнуса на сеч, приет за съответния стопански клас и/или вид гори, т.е. подобряване на възрастовата структура на гората, като се отчитат обстоятелствата, свързани със здравословното състояние на насажденията, хода на възобновителния процес, функционалната принадлежност на насажденията и други особености, които обуславят забавянето или ускоряването на ползването, Наредба 18.</p>
<p>Ползвател на гори: физическо или юридическо лице, собственик на гори или упълномощено да управлява и ползва гори и горски територии.</p>
<p>Популация: е териториално обособена съвкупност от индивиди от един и същи вид, които могат свободно да обменят генетичен материал помежду си, ЗБР.</p>
<p>Поройни горски земи: горски територии с нарушени водорегулиращи и почвозащитни способности, които придават пороен режим на водното течение, Наредба 4.</p>
<p>Потенциално застрашен вид: този, за който е вероятно скорошното му преминаване в категорията на застрашените видове, ако факторите, причинили заплахата, продължават да съществуват, ЗБР.</p>
<p>Почва: най-горният слой на земната кора, разположен между основната скала и повърхността. Почвата се състои от минерални частици, органична материя, вода, въздух и живи организми, ЗЗТ</p>
<p>Почвоподобрители:</p>
<p>Природни ресурси: са частите на органичната и неорганичната природа, които се използват или могат да бъдат използвани от човека за задоволяване на неговите нужди, ЗЗТ</p>
<p>Произход на насажденията: начинът на възникване и създаване на насажденията. Според начина на възникване насажденията са семенни и издънкови, а според начина на създаване - естествени и изкуствени. Наредба 8.</p>
<p>Продукт за растителна защита: е продукт във вида, в който се доставя на потребителя, състоящ се от или съдържащ активно вещество (активни вещества), антидоти или синергисти и е предназначен за една от следните употреби:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) защита на растения или растителни продукти срещу всички вредни организми или предотвратяване действието на такива организми, освен ако този продукт се счита за предназначен основно за хигиенни цели, а не за защита на растения или растителни продукти; б) оказване на влияние върху жизнените процеси на растенията, например вещества, влияещи на растежа, различни от хранителните вещества; в) консервиране на растителни продукти, доколкото такива вещества или продукти не подлежат на специални общностни разпоредби относно консервантите; г) унищожаване на растения или части от растения, с изключение на водорасли, освен когато продуктът се прилага върху почва или вода за защита на растенията; д) спиране или предотвратяване на нежелан растеж на растенията, с изключение на водорасли, освен когато продуктът се прилага върху почва или вода за защита на растенията. (Наредба 2)
<p>Първостепенен обществен интерес: е този, свързан с общественото здраве, националната сигурност, изключително благоприятни въздействия върху околната среда, както и със специфични обществено значими задължения по отношение на транспортни, енергийни и комуникационни системи, ЗБР.</p>
<p>Разновъзрастно насаждение: насаждение, в което разликата във възрастта на дърветата е по-голяма от един клас на възраст. Наредба 8.</p>

Растителна защита: мероприятия за предотвратяване разпространението и намаляване на загубите от болести, неприятели и плевели, Наредба 2.
Регион: горски регион, притежаващ географски, административни или политически граници.
Регионална сертификация: Сертифициране на горите в границите на географски граници, заявени от упълномощената организация за определения район и осигуряване на доброволен достъп за участие на отделните собственици на гори и други участници.
Риск: вероятността от възникване на специфичен ефект в рамките на определен период или при определени условия, ЗЗТ
Рядък вид: този, чиито популации са малобройни, разпръснати или зависими от специфични фактори и ако не непосредствено, то косвено е застрашен или потенциално застрашен, ЗБР.
Семепроизводствено насаждение: одобрено естествено насаждение или горска култура за производство на горски репродуктивни материали, селектирано по фенотипни признаци на ниво популация, което е разположено в определен район на произход, ЗГ.
Сертификат за съответствие: документ, който се издава в съответствие с правилата на дадена сертификационна система, удостоверяващ, че даден надлежно идентифициран продукт, процес или услуга са в съответствие с конкретен стандарт или друг нормативен документ. (ISO/IEC Guide 2)
Сертификационен орган: независима трета страна, която оценява и сертифицира организациите по отношение на стандартите за управление на горите или веригата за съхранение и всяка допълнителна документация, изисквана по системата.
Сертификационна система: система, която притежава собствени процедури и правила за контрол за провеждане на сертификация.
Сертифицирана гора: горска площ, на която независим сертифициращ орган е издал сертификата.
Сертификация: процедури, на база на които трето лице удостоверява писмено, че продуктът, процедурите или услугите покриват конкретни изисквания (ISO/IEC Guide 2).
Сеч без материален добив: отстраняване на изостанали, повредени, пречещи и нежелани дървета и храсти дейност с цел подобряване състоянието на младите насаждения на възраст, до която от тях не се добива реализуема дървесина, ЗГ.
Смесени насаждения: са насаждения, в които се срещат повече от един дървесен вид със запас, по-голям от 1/10 от общия запас на насаждението. Наредба 8.
Склопеност: степен на доближеност една до друга на дървесните корони в насаждението; отбелязва се в десети части от единицата и се определя като съотношение на площта на проекцията на короните на дърветата, формиращи насаждението, към цялата площ на насаждението (приета за единица), Наредба 21.
Собственик на гори: физическо или юридическо лице, притежаващо документи за собственост на гори.
Стандарт: Документ, създаден с консенсус и одобрен от признат орган, който предвижда съвместна и повторна употреба, правила, насоки или характеристики на дейностите или техните резултати, насочени към постигането в оптимална степен на реда в даден контекст. (Ръководство по ISO 2)
Степен на повреда: е вредното въздействие върху растенията, изразено в балове или проценти, Наредба 2.
Структура на насаждението е разположението на дърветата и техните части във вертикалното и хоризонталното пространство на насаждението.
Съхранение на опасни вещества: е наличие на определено количество опасни вещества за целите на складирането, предоставяне на отговорно пазене или поддържане в наличност, ЗЗТ.

Технически експерт: лице, което предоставя на одитния екип специфични познания или опит, но не участва като одитор.
Трето лице: лице или орган, признати за независими от участващите страни, по отношение на проучвания въпрос (Ръководство по ISO 2)
Турнус: възрастта в години, при която насаждението е достигнало поставената стопанска цел (производство на дървесина, възобновяване на гората и запазване на полезните функции на горите), Наредба 21.
Условия на средата: всички фактори на неживата и живата природа, характеризиращи местообитанието, ЗЛР.
Устойчиво управление на гори: Поддържането и използването на горите и горската земя по начин и степен, който запазва тяхното биоразнообразие, производителност, капацитет за самовъзобновяване, жизненост и техния потенциал да изпълняват сега и в бъдеще съответните екологични, икономически и социални функции на местно, национално и световно равнище и не причинява щети на други екосистеми. (източник: /Решение Н1 МСРФЕ, Хелзинки, 1993).
Фауна: са всички видове животни в определен район, ЗБР.
Флора: са всички видове растения в определен район, ЗБР.
Фитосанитарна обстановка: здравословно състояние на растенията в даден район вследствие на абиотични и биотични въздействия, Наредба 2.